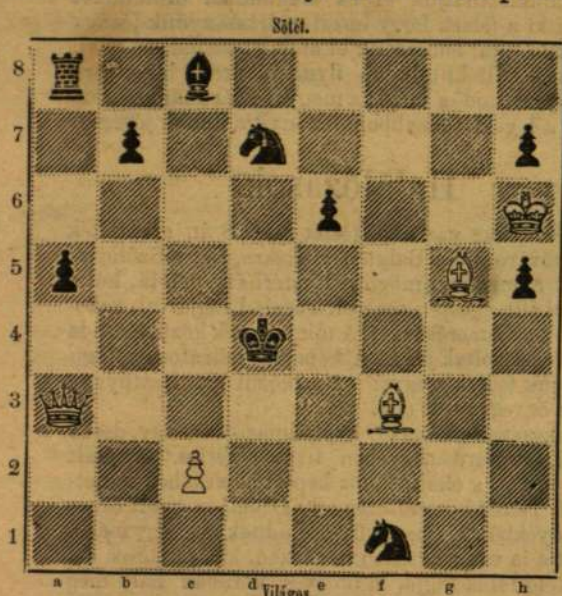

SAKKJÁTÉK.

906-dik számú feladvány. Klett Fülöptől.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

901-dik számú feladv. megfektése.

Az olasz feladvány-tornából.

Világos. Sötét.

1. Hc2-a1 ... Kd4-d5 (a)

2. Vf1-c1 ... Kd5-e4

3. Vc1-e6 ... Kd4-d3

4. Vc6-c2 mat.

(a)

1. f6-f5 (b)

2. Fg4-f5 ... Hh4-f5

3. Vf1-g2 ... Kd4-d3

4. Vg2-c2 mat.

(b)

1. a5-a4

2. Vf1-c1 ... f6-f5

3. Vc1-c6 stb.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Gelsen: Giesinger Zsigmond. Sárospatakon: Gérecz Károly. Debreczenben: Zagya Imre. Miskolcson: Hartmann testvérek. Bogyáron: Mayer K. Budapestben: Németh Péter, K. J. és F. H. Marosvásárhelyen: Csapkés Árpád. Kolosmonostoron: Brauner Gyula. T. Polgáron: Lyszaier és Munk. A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR. Márcz. hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög orosz	Izraelita	
15 V 2	Neste szűz	6 2 Misericord	3 1 husv. után 2 Noah	
16 H	Lambert	Turibius	4 Nicetas	3 Félb. A.
17 K	Rudolf (Rezső)	Rezső	5 Theodolus	4 Okozias
18 S	Appolon	Ede	6 Eulich	5 Jek. b.m.
19 C	Tódor, Krezc.	Tódor, Emma	7 György	6 B. h. al.
20 P	Győző vértanu	Sulpitius	8 Prochorus	7 Temp. sz.
21 S	Anzelm vértan.	Oda szűz	9 Eupichius	8 Sab. 3 p.

Hold változásai. ☾ Első negyed 20-án 8 óra 53 perczkor este.

Tartalom: Petzval Ottó (arckép). — A füredi viola-hegy... — Déryné naplójából (folyt.). — Gróf Zichy Manó (arckép). — Trebelli-Bettini Zelia (arckép). — A kínaiak szorgalma. — Servadac Hector kalandos vándorlása a naprendszeren át (képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Adria képek (három képpel). — „Beszed a m. akadémia megnyitására.” — A háború kuszóján. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Szerk. mondánivaló. — Nyilt-tér.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 2. sz.)

Nyilt-tér.

(Purítás.) Azon szépítő szerek között, melyekkel a vegyészett bennünket idővel megajándékoz, létezik egy Bécsben, mely olvasóink közül azok előtt, kik hajszinok visszaváltását szívükön hordják, különösen szívesen látott lehet; annival inkább, mintán az az egészségügyi hatóság véleménye szerint az egészségre nézve teljesen ártalmatlan. Mi ugyanis ez alatt a Franz Ottó által készített „Purítás” haj-íjító tejt gondolk. Ezen készítményben az a lényeges, hogy részben ugyanazon alapanyagokból van összeállítva, a melyekből az emberi haj áll, ha azt vegyileg megvizsgáljuk; innen tehát annak hirdett „majdnem csodatevő tulajdonsága” — ősz vagy fehér haj megifjítására, illetőleg annak eredeti színének visszaadására nézve, egész egyszerűen azon analógiára vezethető vissza, a melylyel a hasonfajú anyagok egymás iránt viselkednek, azaz egymásra asszimiláló hatással bírnak. Miután tehát ezen különlegességben csupán egy összetétel áll előtünk, melynek előállításra a haj-élet s annak szinkrézise ismeretén alapul, kötelességünknek tartjuk ezen, Török József ur gyógyszerárán is mindig friss állapotban kapható cikkre olvasóinkat s a tudomány barátait figyelmeztetni.

* Az ezen rovatban megjelenő közleményekért csakis a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a szerkesztőség.

* Mindazok, kik köszvény-, csusz- vagy ezek bántulásai- és egyéb külső és belső, eddig gyógyíthatatlannak tartott betegségek által lettek meglátogatva, kiválólag figyelmeztetnek Moessinger L. G. M. m. Frankfurtban, lapunk mai számában foglalt hirdetésére.

A t. közönséghez!

A keleti háború kitörése minden órán várható levén, rendkívüli előfizetést nyitunk a

NEMZETI HIRLAP-ra.

Azon általános elismerést, melyet e lap a múlt évi szerb-török háború alatt gyors, pontos és kimerítő tudósításai által kivívott, igyekeznünk fog az orosz-török háború alatt is kiérdemelni. Külföldi levelei és harczterít tudósításai lehető gyorsasággal és alaposzággal fogják olvasóit a bekövetkező, s hazánkra nézve oly nagyfontosságú napok eseményeiről értesíteni.

A „Nemzeti Hírlap” tárgyalja a politikai napi kérdéseket rövid, világos, népszerűen tartott vezércikkben és kisebb közleményekben. Itt megtaláljuk az olvasó a törvényhozás üléseiről, bizottságok, szakbizottságok, pártklubok tanácskozásairól rövid, de kimerítő tudósításokat, távirati és újdonsági rovatában a legújabb híreket.

A „Nemzeti Hírlap”, mindennap egy iven, a szűk-séghöz képest, évenként 50—100-szor félírvny mellettel, tínap utáni napokban pedig félírvny megjelien; s ezental is a legelőszőbb politikai napilap marad, mely a hírlapolvasó igényeit kielégítheti.

As új, rendkívüli előfizetési ár tesz április hó bármely napjától, vagyis azon naptól kezdve, melyen az előfizetési pénz beérkezik: május végeig 2 frt, — június végeig pedig 3 frt 30 krt.

A rendes előfizetés, mely bármely hónap elején kezdhető meg, lesz:

Egy hóra ... 1 frt 40 kr.
Két hóra ... 2 „ 80 „
Három hóra ... 4 „ „
Hat hóra ... 8 „ „

Hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék, kéremek az előfizetők a név, cím, lakhely s az utolsó postának correct s olvasható kiírására. Legelőszőbbben járnak pedig el, ha czimszalagjukat a postautalvány szélére ragasztva beiküldik alulírt kiadói hivatalnak.

Az előfizetési pénzek a „Nemzeti Hírlap” kiadói hivatalába (Budapest, Franklin-Társulat egyetem-utca 4. sz.) intézendők, legelőszőbbben postautalvány útján.

A „Nemzeti Hírlap” kiadói hivatala.

Előfizetési feltételek:

VASÁRNAPI UJSÁG és

POLITIKAI ÚJDONSÁGOK

Együtt:

egyes évre ... 12 frt

fél évre ... 6 „

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG:

egyes évre ... 8 frt

fél évre ... 4 „

Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK:

egyes évre ... 6 frt

fél évre ... 3 „

16. szám. — 1877.

Budapest, április 22.

XXIV. évfolyam.

GERSTER ETELKA.

HÁZUNK egy derék leányának arcképét mutatjuk be ez alkalommal olvasóinknak, ki nevével a külföldön dicsőséget, a magyar névnek becsületet szerzett, s kire most igazi büszkeséggel tekinthetünk.

Mielőtt maga haza érkezett volna, megelőzte híre. Ama diadalok híre, melyeket a külföld különböző városaiban aratott. Mi, a kik itthon olvastuk az áradó dicsőreket, magasztalásokat, fejet csóválva mondók: „jó, ha fele igaz!” Mert valóban ritka művésznőről írtak még oly osztatlan elragadtatással, mint ő róla, s művészete delén is ritka művésznő kapott oly teljes koszort az elismerésből, mint ez a kezdő. Elnevezték „művésznőnek, isten különös kegyelméből”, „csalogányszavu csillagnak a művészet egén”, elmondták olyannak, kit most „nincs is kivel összehasonlítani, mert csak Lind Jenny lehetett ilyen, vagy no, legfeljebb Patti, — mikor még szende, fiatal leánya volt, — s egy berlini lap felkiáltott enthuziázmusában: „mit bánjuk mi Bismarckot, isten hírével! csak Etelka maradna itt!”

Es nemcsak a sajtó jött ily lázba halatára; de a közönség is. Különösen berlini diadalai azok, melyeknél zajosabbakat nem minden művésznő nevezhet magáénak. A közönség csak róla beszélt, bucsujársként tolongott a Kroll-színházba, a tapsolásban majd hogy el nem koptatta a tenyerét, felállt, zajongott s bucsufölleptekor kendőjét, kalapját lobogtatva kiáltá: „Nem elmenni! Itt maradni! Viszontlátásra!”

Valóban tekintve a Gerster kisasszonyról szóló jelentések rendkívüli voltát és szokatlan hangját, nem lehet csodálkozni, ha azokat némi kétkedéssel fogadták idehaza, s kíváncsian várták, mit fog majd a dicsőretekkel megérdemeltnek igazolni.

Vége megtörtént ez is. A kisasszony fölépelt a nemzeti színházban először a „Lammermoori Lucia” czimszerepében. A közönség eleinte tartózkodva fogadta, de már első jeleneteinél meggyőződött hangja tisztaságáról, kellemes csengéséről, kitünő iskolájáról és arról, a mi a legfőbb, hogy

énekében és játékában lélek van. A nagy tébolyjelenet után, melyben alkalmunk volt teljesen kifejtett magas hangjait hallani s azt a könnyűséget és biztosságot csodálni, melylyel e hangokkal játszik a széditő magasban, hová a nagy művésznők is csak elvétve mernek tenni egy-egy kirándulást, — szép koloratúráját, futamait, trilláit, staccatoit, s az érzést és kifejezést, melylyel az egész nagy áriát énekelte: egyszerre fölriadt a taps, a kö-

zönség el volt ragadtatva, s kilenczsszer hívta ki az énekesnőt, a mi nálunk nem mindennapi dolog. Az „Alvajáró”-val s „Lucia” ismétlésével még inkább megszilárdítá diadala teljességét, s most már a mi kényes publikumunk és még kényesebb kritikánk is elismeri, hogy oly énekesnővel van dolgunk, a ki ha még ma nem is Lind Jenny, vagy Patti, de már most, kezdő léte is oly művésznő, kiben minden feltétel megvan, hogy, kedvező körülmények

GERSTER ETELKA.

ÉLET-ITAL.

kitünő házszer.

váltó és mecsárlás, bél és gyomorgöres, epe-inger, hányás, tengeri betegség, vizeletszörny-lás, álmatlanság, stb. ellen.

Ára egy nagy üvegnek 65 kr., kisebb 50 kr.

SÓS-BORSZESZ,

mint házszer.

Mr. William Lee utasítása szerint. Gyors hatást eszközöl: Rheuma, csúz, szagatás, fagyás, fog- és fül-fájalmak, szemgyulladás, rákfekély, bennulások stb. stb. ellen; sőt fogtisztító szerül is igen ajánlható, mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti, és a száj tisztá szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven jelentékeny orvosi s egyéb elismerő bizonyítványokkal, valamint bizományosaim név-sorával, minden üveghez mellékeltek.

Ára egy nagy üvegnek 80 kr., kisebb 40 kr.

Brázy Kálmán

Budapest, Iroda és központi főraktár országút 24. szám. és TÖRÖK JÓZSEF, király-utca 7. sz.

Vidéken a mellékelt utasításokban felsorolt bizományosaimnál.

Figyelmeztetés. Minthogy újabb időben több vevőm által a „Sós-borszesz” minősége, jó és borszesz” készítése, rendszeremet fényes eladlam-e, azaz ennek készítésével más valakit bírtam volna meg? — Értelmelem szerint néhány budapesti, szegedi, brassói és prágai szesz az általam már évek során át gyártott s jó sikerrel forgalomba hozott győgyerű sós-borszeszt valóban nemtelen eljárássalnak elejét vevő: üvegjeim hátold részére 1876. január hó 1-től fogva Brázy Kálmán nagykereskedő Budapest. körirattal címetem nyomtatam: e

Ha felsoroltak készítménye csak némelyik is megjelölve a csónak, nem volna szűkösűgük arra, hogy azt idegen szesz alá burkolva, nevetem oly módon használják, mintha készítményük tölem származna. Kijelentem tehát ismételt, hogy a t. közönség csak azon sós-borszeszt ismerje el tölem származottnak, melyhez a használati utasításom aláírásom szerepel, s az üvegve ragasztott címlap nem „mint” vagy „nch Brázy” állatva, mert a kérdéses sós-borszeszt részben vidéki kereskedők készítményem helyett hozták forgalomba.

3341-2

FERENCZ JÓZSEF

KESERÜVIZ-FORRÁS

legtartalomdúsabb és leghatásosabb budai keserűvíz.

Kapható minden gyógyszertárban és fűszerkereskedésben.

Rendes adagként 1/2 pohár elegendő. 32800

PILEPSIE

(nehézkör) levei után győgyül

latik dr. Kallisch

adónleges orvos által

számban, Drezda-mellett 3. sz.

országban. 21. sz. 3000-1

Salicylsav - készítmények.

KIELHAUSER H. okl. gyógyszerésztől és illatszergyártóól Grácban.

Salicyl-sav a drezdai dr. Heyden vegytani oratóriumából, azon felette kedvező eredmények után, melyeket a dr. Kolbe, dr. Neubauer, dr. Wagner stb. tanár urak kísérletei előidézték, már világos, vivott ki magának mint erjedést és rothadást akadályozó anyag. és nemcsak fényesen érvényesül minden nemű belső bajok ellen, hanem csőlértéves összetételben még felülmulharlan óvószor a bőre, hajra és fogakra nézve. Anticeptikus hatása különösen rendkívüli; megakadályozza a sérült szervek rothadását, s ezzel együtt eltűnik az azzal járó kellemetlen szag is.

Salicyl-toilette-szappan ... darabnak ára 50 kr. Salicyl-szájvíz ... 1 dbnak ára 60 kr.
Salicyl-toilette-víz ... 70 „ Salicyl-hintőpor (lábak izadására ellen) ... 50 „
Salicyl-fouppor ... 50 „ Salicyl-hajkenőcs ... 50 „
Salicyl-fouppor ... 60 „ Salicyl-hajkenőcs ... 3172-V

Főraktár Magyarországra nézve: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapest, király-utca 7. sz.

Csodálatraméltó a természet ereje,
ha az kellő módon alkalmaztatik.

Bojtorjángyökér-szesz

a legérgebb időtől fogva mint a szőrnövése bármely nemének legkisebb részére szere ismeretetik, s a benne foglalt szőrnövesztő anyagoknak általán láteztett concentrálása által valódi feltámasztó okozó szerre emelkedett, ugy annyira, hogy fiatal 15 éves emberek rövid pár nap alatt tömött szakkált kaptak. Bizonyítéká ennek, miszerint felszólítottam, ajánlanám figyelmebe azon helyeket, hol a haj-vagy szakkálnövése alkalmatlanná válhatnék, miután a megkent helyeken, habár eddig ott még a hajnak nyoma sem lett volna látható, vagy több évi kopasság után is az eredmény biztos s a hatás meglepő gyors. Hajhullás ellen tüstén használ. Még a bécsi „Medizinische Zeitung” is oda nyilatkozik, miszerint a bojtorjángyökér-szesz a legjobb minőségben kapható csak az előállító

Winkelmayer J.-nél
Bécs. VI. ker. Gumpendorferstrasse 159.
Budapest: Török József urnál, király-utca 7.
Egy palaczk ára, több nyelven írt használati utasítással együtt, 90 kr. Postai küldésnél 10 kr. csomagolási díjjal több. 3214

között, az elsőrendű nagyságok sorába emelkedjék.

Mert még csak kezdő. Ugy énekén, mint játékán megérzik még az iskola. De az csak idő kérdése, hogy ezt a legkedvesebb és legöntudatosabb természetesség váltsa föl. S ez az idő, ama szép értelmi erő mellett, melyet tanusit, nem is oly sokáig várat már magára.

Életrajza alig van még. Hiszen még csak huszonegy éves. A mi életrajzi adatot fűszerezhetünk róla, összesen annyi, hogy 1856-ben született Kassán, mely városnak már nem egy jelesünket köszönhetjük a művészet terén. Atyja ottani szappangyáros, tekintélyes polgári és városi képviselő volt; nyolcz gyermeke közül két fítestvér most Amerikában él, az egyik mint orvos Brooklynban, a másik mint mérnök a panamai földszoros átvágási munkálatainál. Egyik nővére, Kauser-Gerster Berta, az Egyesült-államok budapesti konzulának neje, szintén énekesnő, a mult nyár folytán a nemzeti színházban is tetszés mellett vendégszerepelt s legközelebb Berlinben együtt lépett fel testvérel, Etelkával, mint Gardini olasz társulatának szintén szerződött drámai énekesnője. Atyjának fivére építész volt s ennek fia Gerster Kálmán, ki a Deák Ferencz síremlékére hirdetett pályázaton az első díjat nyerte el.

Etelka már kiskorában föltűnt szépen fejlett csengő hangjával, de ez a hang arra látszott kárhóztatva, hogy a jó barátok és ismerősök szűk körén túl ne legyen hivatva másokat is elragadni. Csak véletlennek köszönhetni, hogy ez a „csillag“ nem maradt homályban. Valami hangversenyt rendeztek Kassán a műkedvelők s ez alkalommal a még csak tizenéves Gerster Etelka is fölépelt. Természetes, hogy nagyon megtapsolták a gyermeket, de énekének fontosabb következménye is lett. Ott volt Helmesberger is, a híres vonósnegyesek rendezője és jeles zenetanár. Ez meghallván az üde hangú leánykát, annyira el volt ragadtatva általa, hogy addig ostromolta szülőit, míg ezek végre beleegyeztek, hogy leányuk énektalentumát szakszerűleg képeztesék.

S így történt. Az ifjú leányka Bécsbe költözött s a növendéke lett Marchesi asszonynak, a világhírű Garcia egyik jelesebb tanítványának, kinek ott énekiskolája van s nem egy jeles művésznőt adott már át a világnak.

Gerster Etelka rövid idő alatt meglepő haladást tanusított a mesternő szakavatott vezetése alatt, ki őt egyszer a miértő körök előtt adott hangversenyben be is mutatá, mely alkalommal a tanítvány oly sikert aratott, mely mindenben, a ki hallotta, szép reményt ébresztett a magyar leány jövője iránt.

E siker után Marchesi asszony látta, hogy bátran fölépítheti növendékét a színpadon is, s elszerezte Velenczébe a Fenice-színházhoz. 1876 jan. 8-án lépett föl itt először színpadon „Rigoletto“-ban, majd „Hamlet“-ben, „Faust“-ban és másokban. — Gardini igazgató el volt ragadtatva általa, s elhatározá, hogy körutrá viszi s több nagyobb városban bemutatja.

A művész el is fogadta ez ajánlatot, s így ment el impressariójával előbb Marseillen, hol, — a kezünk közt levő néhány hirlap tanúsága szerint — egészen elbájoalta a közönséget és kritikát, úgy hogy

amaz csak Marseillet, ez csak a párisi nagy operát tartá hozzá méltó művészi pontnak, — majd Genúba, hol kitűnően műértő közönség hozta meg számára tapsait, köztötte Verdi, a híres dalműszerző, ki a „Hugenották“-ban és „Alvájáró“-ban bemutatott alkotásaiért a legnagyobb dícsérettel halmozta el.

Olaszországból végre Berlinbe ment, hol az olasz staggionának ő képezte legnagyobb vonzerejét, s honnan csak a viszontlátás kikötése mellett akarták elereszteni, s még most is rajongva gondolnak rá.

Igy jött végre vissza hazájába, már mint megkoszorozott, diadalokat ült, elismert művész, a ki bár még csak most van pályája kezdetén, — hiszen színpadon csak egy éve forog még, már is Európa-szerte ismeretes, s a ki, ha így halad, a mint megkezdte, a legnagyobb soprán énekesnők egyikévé válhatik, a kit az ének-művészet története emleget.

Egy francia lap följegyzi róla, hogy beszél francziául, olaszul, németül, tótul, finnül(?) és magyarul. A nemzeti színpadon most, mint vendég olaszul énekel, — miután szerepeit a dalműnek e nemzetközi nyelvén tanulta be. Remélni akarjuk, hogy legközelebb meghalljuk hazája nyelvén is; mert hát Gerster Etelkában nincs meg az a nagy hiba, melyet a „Vasárnapi Ujság“ Pattiról, mint megbocsáthatatlant jegyzett föl: hogy t. i. — nem magyar.

—rs.

A beteg király.

(Fölfelvastott az evangélikusok estélyén 1877. ápril 20.)

Híres Szamarkand jó királya
Immár esztendők óta várja
Hogy jobbra fordul nyavalyája;
Semmit se használtak neki
Az orvos urak szerel,
Se javas asszony kuruzslása,
Se bűbájós ráolvasása.
Egy férfiú volt látra még
Kiben szegény reménykedék:
Bölcs Ukkabor, a remete,
Kinek száz éves élete
Tapasztalás kincseivel
Igéri hogy csodát mivel.
Hogy mért jutott eszébe a királynak
Legvégül az, kitől csodákat várnak?
Miért nem fordult hozzá legelőbb?
Csak, mert kerülsz út van ám elég.
S kiki könnyebben oda lép
Mint arr' az útra, mely csak egy
És igenyes irányba megy.
Tehát, a bölcs tisztelkedik az urnál:
Megnézi, és: „Egyszerre kigyógyulnál.“
Tanácsai ekképen szólnak,
„Mihelyt egy oly alattvalódnak
Üngét felölti nem állanád,
A ki boldognak hirdeti magát.“

„Csak ennyi kell? Ugy jól vagyok.
Nosza, poroszlok, inasok,
Le a városba szálljatok,
Nekem oly ünget hozzatok!“

Szétmennek a királyi szolgák,
A várost följárják, motozzák,
Járják egész nap, több nap, hetekig,
A boldog embert föl nem lelhetik.

„Talán vidéken hamarabb akad;
A falu népe még romlatlanabb,
Nem nagyraívó, meglegedett:
Azért az üngért oda menjetek!“

No, felkotorják mind a hány megyét:
De a siker: kudarcznál nem egyeb:
Schol sincs boldog ember! Már haza
Készül az ingyen keresők hada,
Rosz újságot megvinni a királynak,
Midőn egy rozszant putrihoz találnak,

És belsejéből éneket.

Imádásfélét értenek:

„Hálám vegyétek, oh egek,
Hogy boldogságban élhetek!“
A csapat összenéz. „Ez ő.
Király nevében, állj elő!“

Csak békéltatva volt ez a szó,
Mert oly alacsony, szűk az ajtó,
Hogy behatolni senki sem mer.
S kibúvik egy félcsupasz ember.

„No, ő felsége mit kíván?“
„Boldog vagy-e te igazán?“
„Hát a boldogság oly nehéz dolog?
A bajjal én nem sokat gondolok;

Van jó karom, jó egészségem,
Jó gyermekem, jó feleségem,
A feleimmel békeségem:
Ugyan, több kell-e nékem?“

„Te magadat boldognak mondván:
Bölcs Ukkabor tanácsa folytán
Im, a kegyelmes rendelet:
Add át nekünk az üngedet,

Az a királyra gyógyulást hoz.“
„Hát üng is kell a boldogsághoz?
Eddig nem éreztem hiját,

Azért nem is adhatom át.“
A kétkező udvariak
Bémennék most az üng miatt:

A kutató könnyű, sebes,
A kunyhó ugyszólván üres,
A hol pedig nincs, ne keress.
Igy, mit volt tenniük? szegények

A fővárosba visszatérnek,
Búsán jelentve a fölségnek:
„Uram, hirtűnket kegyesen fogadd:
Bejártuk az egész országotat,

Hogy benne boldog embert lelhetünk-e?
Leltünk is egyet: annak nincsen ünge.“

Bölcs Ukkabor, mit példáz bölcs tanácsod?
Némely bajoknak nincsen gyógyulások.
A tenger mindig vészeli,
S király soha le nem veti

— A krónikák sok ezred éve mondják —
Királyi üngét és királyi gondját.

Kevés a boldog! fájdalom, igaz;
Az sem vagyon s hatalom által az.

Greguss Ágost.

Déryné naplójából.

V.

A kikötőben. A próba. Az első föllépés és az első tapsok.
A társaság tagjai. Énekes darabok repertoírja e század
elején.

— Jaj az nem lehet! — mondá Vida ur, — a kis leánynak most sokat kellene tanulni. Abban vezetőre, állandó utmutatóra lesz szüksége. Ha színésznő akar lenni, színésznőhöz kell mennie kosztra és lakásra.

— Színésznőhöz?! — kiáltá anyám elképedve. — Isten őrizz! Azt én meg nem engedhetem soha, soha! Jobb lesz, ha haza viszem.

— No most lecsapott a mennykő! — gondolám magamban. Ezer torturát álltam ki e kis idő alatt.

De Vida ur mestere volt az édes rábeszélésnek. Az egész publikumot kívánta biznysággal fölhívni, hogy Murányiné a világon a legbecsületesebb nők egyike, ki férjével a legesendesebb házi életet éli, egymást véghetetlenül szeretik s minden örömeiket egyetlen kis fiokban találják. Ő itt az első színésznő, kit az egész közönség nagyon szeret és becsül. Mámika is bizonyította s végre, nagynehezen meg-lőn az egyezés.

Anyám mindenbe belenyugovék. Csak midőn Nagy ur megírta a szerződést és

három évet akart beírni, akkor riadt fel megint anyám:

— Ments Isten! egy évre nem bánom. Ez alatt kijózanul. De én tovább egy pillanatig se hagyom Pesten!

... De oda fönn másként volt a pályám kimérve...

Meg volt tehát az egyezkedés írva. Tizennyolcz forint váltó czédulában — mert én csak váltóban beszélek — volt a havi fizetésem, ennyi volt az egész, — egyéb egyik részről se volt kikötve semmi.

Fia kerre ültetett Vida ur bennünket, hogy elvigyen Murányinéhoz, kinek pártfogását és oktatását számomra kikérje s kit már mindenről előre értesített.

Vida ur azzal köszöntött be, hogy anyámat előbb bemutatván, mondá:

— Édes Murányiné ifiasszony! itt hozom a mi kis leányunkat. Mert ezentúl én leszek az atyja, maga meg édes mamája helyett az édes anyja.

— Oh szíves-örömet fogadom, — felelt Murányiné mosolyogva, — de én, — folytatá felém fordulva, — az én leányomtól nagy engedelmisséget és szófogadást kívánok és igazi szeretetet igénylek — mondá és megcsókolt.

— Oh én már most is nagyon szeretem, — de az „ifiasszony“ a torkomon akadt, én ezt a szót soha se szívelhettem, most ötlött csak eszembe, hogy én meg majd „leányasszony“ leszek.

— De kérem, — szólalt meg tréfásan Murányi, — ha már ennek a kis szíriénének a tekintetes ur lesz az apja, a feleségem az anyja: hát én tulajdoképen mi leszek?

— Hát, édes Murányim, maga lesz a mumus, kivel ijesztgetjük, ha szófogadatlanság lesz — válaszolt Vida ur nevetve.

— No nem bánom, — mondá Murányi, — hát fog-e tőlem félni?

— Oh nem! hiszen igen szép: — felelém (mert csakugyan az volt), mire mindnyájan elkezdtek kacagni s egész vidám kedvre derült a kis társaság.

Ebédre ott marasztottak anyámmal. Asztaltól felkelvén, anyám azzal vett buszt, hogy kést fogott s mondá Murányinéhoz:

— Asszonyom! Én most gyermekemet a lelkére bízom. De ha valaha pirulnom kellene miatta: késsel szurom keresztül.

— Ne aggodjék semmit, asszonyom, — viszonzá Murányiné, — én is anya vagyok, úgy fogok örködni fölötte, mint tulajdon gyermekem fölött.

Ezzel szíves bucsuzások között elváltak. Rothkrepfékhöz mentünk s este Murányiné kocsiával jött értem, átvittük kevés podgyászomat s — én színésznő lettem.

... Anyám még néhány napig Pesten mulatott. Fölment a palatinushoz, maga könyörgött, sirt lábainál, — mind nem ért semmit. Fia katona maradt s ő szegény keseredett szívvel tért vissza kis testvéremhez s élt igen bús napokat, egyszerre megfosztva két gyermekétől...

Én tehát színésznővé lettem! Volt-e még valami, a mit reméltem, a mire vágytam, a miért a lelkem úgy lángolt volna, mint a színpadra fölléphetni?! Mennyi küzdelmembe került, miről gyermekeszemmel álmodám! Most már szerettem volna egyenesen a színpadra ugrani. De azt mondák, hogy egy nap pihenek, majd aztán fölme gyünk a színpadra s ott meg fogják a hangomat próbálni.

Ez az egy nap egy évnek tetszett nekem!

Harmadnap kilencz órakor fölmentünk Murányiékkal a színházba, a hol még alig voltak néhányan a tagok közül jelen.

Egyszer csak megjelenik egy német. Ez volt az, a kinek most a sorsom van ott a markában: a karmester. Pachának neveztek.

Murányiék mindjárt ajánlottak neki, hogy én leszek az ő tanítványa. Kicsinylőleg végig nézett rajtam, — az első benyomás, a mit reá tettem, nem igen kedvezőleg látszott reá hatni.

— Aber Sie ist ja zu klein! (de hiszen nagyon kicsiny!) Was ist aus ihr zu machen? (mit lehet ebből csinálni?) Übri gens — wir werden ja sehen! (Egyébiránt — majd megvállik!)

Ezzel fogadott. Én nagyon lesütöttem szememeit, mert félénk természetem mindjárt mindentől megijedt, a mi nem volt bátorító; de épen fölérkezett Vida ur.

— Ah — kiáltott már messziről — az én kis leányom pontosabb volt, mint én.

Ő mindjárt ajánlott a karmesternek, ki azonnal leült a zongorához és megütött néhány accordot. Én csak néztem s nem tudtam, mit akarnak velem.

— No! — mondja a karmester — tessék!

— Hát mit énekeljek? — kérdém remegve.

— Hát nem tudja? — mondá rosz magyarsággal — nem érti accord után a hangot fölfogni?

— De igen, — mondám bántódva — csak azt nem tudom, velem tetszik-e játszani, vagy csak egyedül énekeljek?

— Csak énekeljen egyedül, és a mit akar, és a mit tud.

Én elkezdtem a „Tündér sip“ nevű operából Moztartól egy egyszerű magán-dalt s énekeltem minden félelem nélkül.

Pacha ur csak nézett föl, hol a színpadra, hol reám, hol Vida urra, egy nagy kérdőjellel arczán.

— No? — kérdé Vida ur.

— Nicht übel! (Nem rosz!) — viszonzá a karmester. — Hát hol vette maga ezt a dalt a nagy Moztartól?

— Hát csak ott, a hol a többi: édes mamától.

Énekeltem aztán neki többet is, népdalokat is összevissza. Pacha ur most már egészen kiderült, föl-fölmosolygott s bólogatott a fejével Vida urra s mondá „No már lesz valami! Ezt tanítani kell!“ — aztán hozzám fordult: — „Gratulálok, érczes hang! no no, csak tanulni, sokat, sokat tanulni!“

Vida ur megdicsért, Murányiné megdicsért: kellett-e nekem több? Olyan boldog, oly igen-igen boldog voltam!

— No hát, édes Pacha! mit gondol, mit tanít be neki először? kérdé Vida ur. Hányták - vetették a dolgot. Végül mondja Pacha: „Legjobb lesz a „Két róka“ nevű daljátékából egy románcot. Zongora, flóta és egy hegedű-kisérlettel ide fönn a színpadon fogunk játszani, minthogy legelőször lép föl énekesbe. De addig szüntelen csak tanuljon és föl ne lépjen semmiben.“

Másnap mindjárt elkezdtem tanulni, csak egy hegedűvel tanított Pacha. Akkor aztán azon bámult az én németem, hogy oly szörnyű jó hallásom és taktus-érzésem van, és hogy oly tisztán intonálok, a mi dicséretemre válik.

Én tanultam, tanultam nagy szorgalommal. Murányiné tanított mozdulatimban, öltözékeimben.

Végére eljött az óhajtott óra. Már ott foglaltak helyet az orchester tagjai, kiki a maga hangszerénél. Ott ült a karmester a zongora előtt, ott álltam én mellette, a kóta a kezemben. Murányiné biztatott a kezdet előtt: „Ne félj semmit, gyermekem! Csak olybá nézd a publikumot, mintha mind káposztafejek volnának.“

Még hallottam mondani: „Készen vannak?“ Erre föllebben a függöny s — az én szívem elkezd olyan hangosan dobogni, hogy meghallottam az ütését; de azt gondoltam, hogy a karmester szíve dobog, és én nem látam se káposztafejet, se publikumot, csak egyes egyedül a muzsikára figyeltem s — elkezdtem pontosan énekelni, a nélkül, hogy többé csak legkisebb félelmem vagy szívdobogásom lett volna. Bevégeztem áriámat a nélkül, hogy csak legkisebb hibát ejtettem volna.

A publikum elkezdett tapsolni, főrázni; de én csak futottam ki az álfalak közé, és én meg ott kiabáltam: „Jaj, jaj, én Istene! hívjak, hívjak! Mit csináljak? mit csináljak?“

— Mit csinálj? — mondá Murányiné — hát szedd rendbe magad, menj ki, hajtsd meg magad szépen és kezd el az éneket.

Ugy lett. Ismét nagyon megtapsoltak, én meghajtottam magamat, kimentem s kérdem nagy elragadtatással örömben: „Megint énekeljek?“

— Oh nem nem! — mondá Murányiné — mostanra elég.

— De — mondám — ugy-e jól énekeltem? megszerettek?

— Jaj — mondá Murányiné — azért nem szabad elbizni magadat! Nem azért hívtak ki, hogy oly nagyon jól énekelte volna, hanem azért, hogy legelőször vagy a színpadon és hogy bátorítsanak s hogy ébresszenek a szorgalmas tanulásra.

Ezzel oda jöttek a többiek is, Vida ur is, Pacha ur is, s ez mondá, hogy ha tanulok, lesz belőlem valami. Vida ur igen dicsért és sürgette a karmestert, hogy másnap mindjárt kezdje el velem betanulni az „Első hajós“ nevű énekes játékból a kis vad leányt, Melidát.

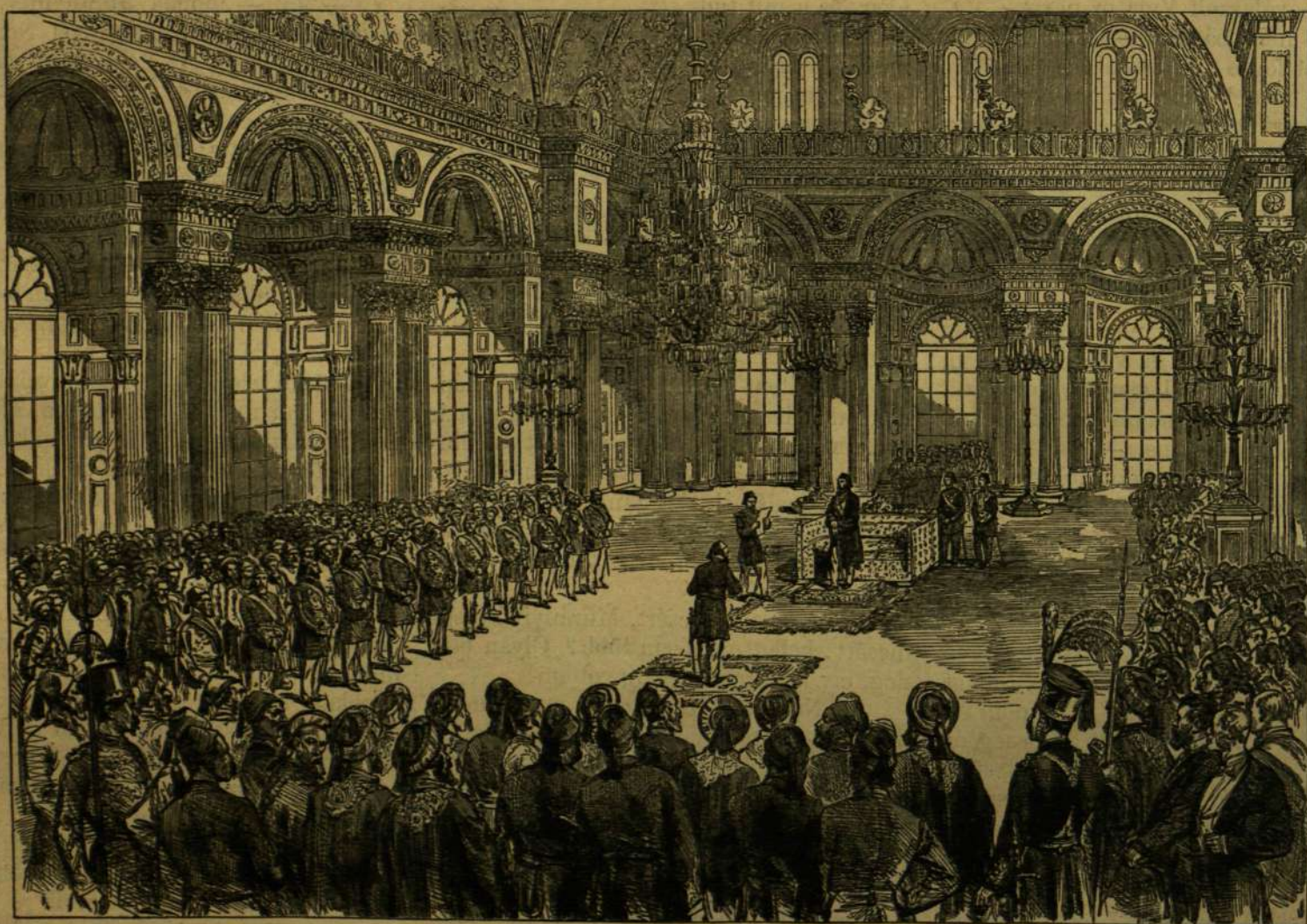
Nekem tele függött hegedűvel az ég... De már most egy gondolom, szükséges lesz a társulat tagjairól is megemlékeznem.

A férfiak közül Láng ur adta az első szerelmeseiket, tenor énekelte és szeles francia gallérokat játszott. Benke ur királyokat a tragikumban, és az atyákat. Különben minden darabban univerzális jó színész volt. Murányi szindarabokban is játszott, énekesekben is, — de itt is, ott is mindent gyengén. Déry ur adta az intrikusokat, másodszerelmeseiket, énekelte is jól és játszott minden néven nevezendő hangszeren összevissza. A hőskéket, zsarnokokat, vén szerelmes komikusokat az én szürke kaputosom, Nagy ur adta. Az öregebb színészek közül itt volt Sáska ur, de gyenge színész. A többi fiatalabb színészek összevissza mindent játszottak s a choruban is énekeltek mindenik.

A dámák közül Murányiné ifiasszony igen jeles színésznő volt. Minden character- és minden első naiv-szerepeket ő játszott, ő volt a publikum kegyence. Aztán itt volt még Simény Borbála leányasszony, igen jó színésznő. Minden főbb

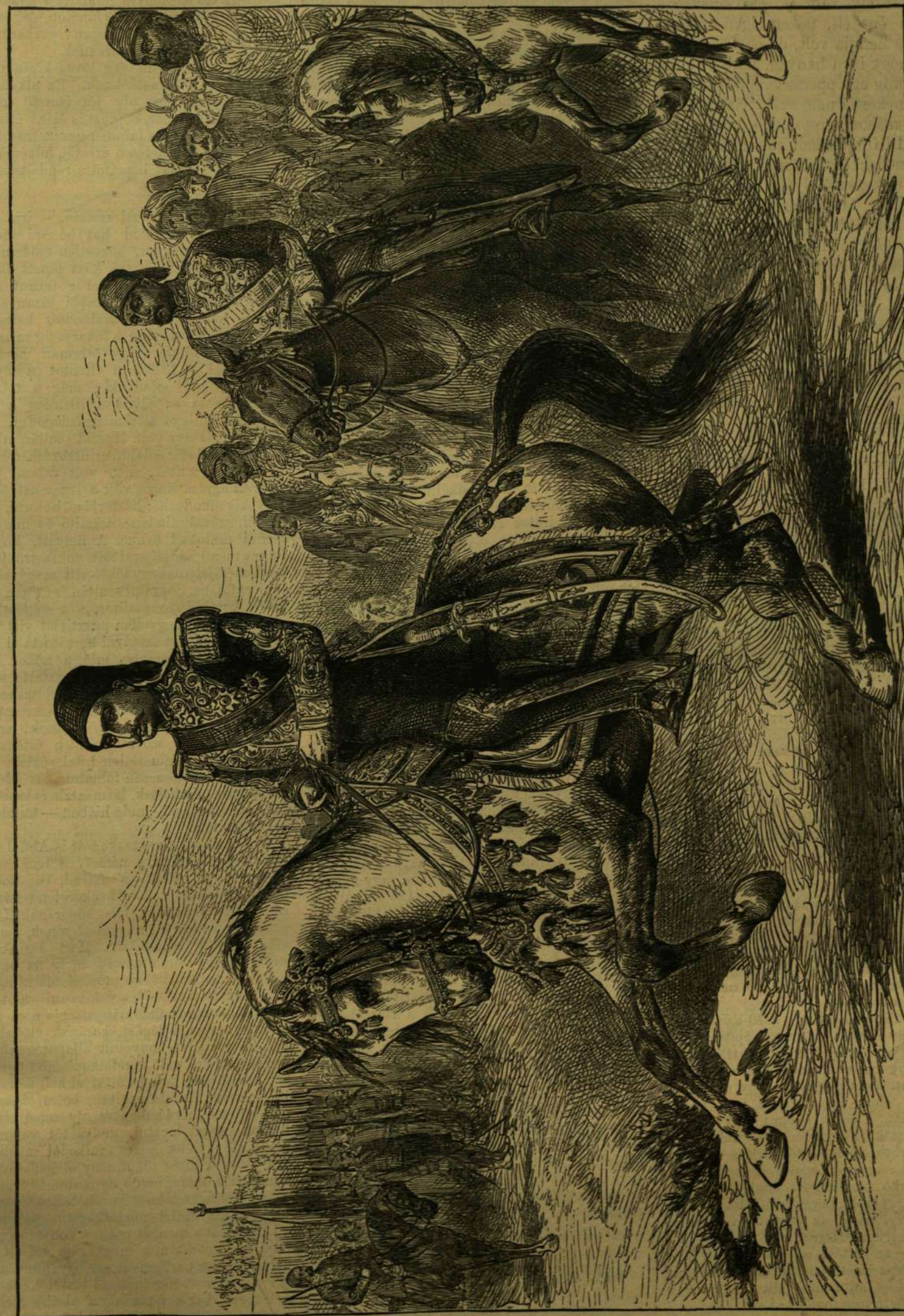

A TÖRÖK KÉPVISELŐHÁZ ELSŐ ÜLÉSE.

A TÖRÖK PARLAMENT MEGNYITÁSA A DOLMA-BAGDZSE PALOTA NAGY TRÓNTERMÉBEN

1877. MÁRCZIUS 19-ÉN.

II. ABDUL HAMID SZULTÁN.

társalgási és intrikus szerepeket ő adott, — csak kár, hogy kiállhatatlan rikácsoló organuma volt. Aztán itt volt Sásáné ifiaszony, derék, magas, kövér, igen szép asszony, de igen gyenge színesző. Leánya Biri kis leánykaszerpeket játszott. Czagányiné ifiaszony volt az első énekesnő, hangja, ha énekelt, nekem igen tetszett, szép, tiszta hangja volt, de egyéb semmi; mondák, hogy igen hanyag, három hónap is kellett, míg egy operaszerepet betanult. Második énekesnő nem volt. Sásáné énekelgette a másodszerpeket, a hogy tudta, — leánya Biri is énekel holmi Cupidókat. Aztán chorusban énekelt minden, a ki csak tudott, az egész személyzet, kivétel nélkül.

Már akkor is voltak énekes játékok lefordítva németből, ugymint „Ujholdrasárnapi gyermek“, „Kincsásók“, „Falusi borbély“, „Csörgő sipka“, „Viszkocs Junkó“, „Pikó herceg és Jutka Perzsi“, „Perseus és Androméda“, „Arany idő vagy Inkle és Járíkó“, „Az égi háború“ s több efféle apróságok. De, mint mondák, csak nagyon ritkán sikerült a társaságnak egy-egy énekes játékot előadni.

(Folyt. köv.)

Az első országgyűlés Konstantinápolyban.

Az új alkotmány rendeletéből, melylyel Abdul Hamid szultán a török nemzetet a múlt év utolsó havában megajándékozta, f. évi márczius 19-kén ült össze a legelső török országgyűlés Konstantinápolyban. Az új törvényhozó testület, mint Európa többi alkotmányos államaiban, két kamarából áll: a képviselőházból, melyet általános szavazati joggal választott kövek alkotnak, minden 100,000 lakóra egy követ jutván; és az államtanácsból (felsőház), melyet a szultán által kinevezett tanácsstagok képeznek. A tagoknak teljes vélemény szabadság és szavazati jog van biztosítva, s bár a szultán fenntartja a maga részére azt a jogot, mely szerint a véleménye szerint káros és veszélyes törvényjavaslatokat visszadobhassa és a tanácsnak jogában áll minden „alkotmányellenes“ törekvés ellen tiltakozni, a törvényjavaslatok kezdeményezésének és tervezésének joga mégis egyenesen és kizárólag a követek kamaráját, illetőleg a minisztériumot illeti.

A török országgyűlést az említett napon személyesen nyitotta meg a szultán egy hosszú beszéddel a Dolma-Bagdse palota nagy termében, s a következő napon a követek már rendes ülést tartottak, egyelőre csak a kereskedelmi minisztérium egyik termében, melyet e célra engedtek át, addig, míg a parlament számára egészen külön megfelelő helyiségről gondoskodhatnak.

E hatalmas épületet még 1840-ben kezdték építeni egy Fossati nevű olasz építész vezetése alatt. Egyetemi épületnek szánták akkor, s ezért nevezik ma is Dar-el-Fünun-nak (tudományok háza). Megjegyzendő, hogy abban az időben még elemi iskolák sem igen voltak Törökországban. A keleti háború alatt (1854—55) ide helyezték el a francia serebszék egy részét. A cserkeszek első kivándorlása alkalmával 1859-ben, ugyanez épület szolgált nekik ideiglenes lakó tanyául. Az épület különben még ekkor nem volt bevégezve. Mikor aztán Musztafa Fazyl pasa, az egyiptomi Khedive fivére, pénzügyminiszterre nevezetett ki, ő végeztette be az építést saját költségén s az épületben a saját vezetése alatti minisztériumot helyezte el. Most, mint már említettük, a kereskedelmi minisztérium foglalja el azt.

A terem maga, melyben a követek kamarája ülésez, 16 méter hosszú és 11 méter széles. Új rendeltetésének céljára Szerkiszbéj Ballián, a szultán főépítészé alakította át. A terem hosszán kétfelől két-két sor páholy van egymás fölé emelve. Az egyiptomi szünyegekkel borított padozat részsütösen készült, mint a színházak földszintjének padozatánál szokás. A mennyezet pazarul van kifestve s több helyen aranyozva

is, és domborművekkel díszítve. A padisah névjegye, a hagyományos „tughra“, diszes aranybetűkkel van fölírva a terem jobbfelől eső falán. Az elnök széke mögött másik felirat is látható egyetlen vaskos betűkben, a mely II-ik Abdul Hamid szultán alkotmányos tényét megörökíteni van hivatva. A követek padjait élénk színű selyem szövetek borítják, melyek a szerkei császári selyemgyárból (Iszmid mellett Kis-Azsiában) kerültek ki. E csinos teremnek mégis van egy, még pedig nagy hibája, t. i. hogy igen kiesiny. Az államtanács a második emeleten, közvetlenül a követek kamarája fölött, ülésez.

Az országgyűlés megnyitása kellő ünnepélyességek közt ment végbe. Az említett napon d. u. két órakor egy e célra külön föntartott ajtón át, előtte a fő ceremónia-mesterrel, közvetlenül utána pedig a nagyvezérrel, megjelent a teremben II. Abdul Hamid szultán. A terem közepe táján emelkedő trónhoz érve, mely körül a birodalom legfőbb polgári és katonai méltóságai képeztek fényes csoportozatot, a szultán kezének intésével üdvözölte a jelen voltakat, kik fennállva és hallgatagon, de majdnem a földig hajolva viszonozták az üdvözlést, miként ezt a Keleten szokásban van.

Abdul Hamid egyszerűen volt öltözve: fehér keztyűvel, fekete pantalonban, török divatu kabátban, az Ozmanieh-rend nagy szalagjával, s ezen fölül katonaköpenyvel. Jobb kezében a megnyitói beszéd kéziratát tartotta, balja pedig kardjának markolatán nyugodott. Két fivére, Resad effendi, ez ideig még trónörökös, és Kemaleddin effendi, kik vele jöttek, háta mögött foglaltak helyet. A mint megérkezett, a megnyitói beszédet a nagyvezérnek nyújtotta át, ki azt ajkaihoz emelte s aztán a szultán magán titkárnak adta át. Ez, miután az iratot szintén ajkaihoz s aztán homlokához emelte, olvasni kezdette a körülbelül husz pereczig tartott trónbeszédet, mely idő alatt a szultán kardjára támaszkodva állva maradt.

A beszéd fölolvása után újból üdvözölte a közönséget, mely a legnagyobb tisztelettel viszonozta azt, s ezután a szultán saját termeibe vonult. Ugyane pillanatban ágyudörgés adta tudtára a népnek, hogy az első török országgyűlés megnyitásának szertartása véget ért. A pekek kiabálni kezdték, hogy „Padisahim csak jassa!“ („Éljen a szultán!“) s a jelen volt nagy tömeg a palota különböző kijáratainál elszéledt.

A török parlamentben most még nincs megengedve sem a dohányzás, sem a kávézás, de minthogy e két megszokott nemzeti élvezet nélkül török tanácskozási képzélni sem lehet, valószínű, hogy azt nemskára meg fogják engedni az országgyűlésen is. Az ülések két-félék, t. i. nyilvánosak és titkosak, s mindennap tartanak legalább egy, vagy titkos, vagy nyilvános ülést. Az alsóház jelenleg 125 tagból áll, de még mindig érkeznek képviselők a birodalom távolabb eső tájairól. A jelen hónap első hetében is 84 új képviselő érkezett Konstantinápolyba, kik közül 45 mohamedán, 16 görög, 10 örmény, 8 szláv, 3 arab és 2 zsidó volt. Eddigél a szultán megnyitói beszédére készített feliraton kívül a vitaközlések leginkább a házszabályok megállapítása körül forogtak, de hogy Montegnó fennhírázó követeléseit a török kormány visszautasítja, az is a parlament határozott fölépítésének tulajdonítható, mely testület gondosan örködik, hogy a török nemzet méltóságán csorba ne ejtessék. A tagok már is sok jelelt adták erélyeknek s érvelési képességeknek. Különösen a vidéki képviselők tanúsítanak sok önbizalmat és bátorságot, mely ha tovább is megmarad, e parlament a birodalomban minlénsesre hatalmas és tekintélyes intézménnyé fogja kinőni magát.

II. Abdul Hamid szultán.

A padisáról, ki most az ozmánok trónján ül, s a török birodalomnak első alkotmányos monarchája, eleint: számos kalandos hír hozott keringésbe, melyeknek értelme oda ment ki, hogy aligha nem ez is elődei sorsára jut s a szellemi és testi elgyengülés jelei már is ijeszto mérvben mutatkoznak rajta. E hírek azonban lassanként elhallgattak, s a fiatal szultán azóta több oly nyilvános tényben mutatta be magát a világnak, melyek mindenre több következtetést

nyújtanak, mint akár testi, akár szellemi elgyengülésre. Nem is említve, hogy maga is a reformpárt törekvéseire csatlakozott, melytől egyedül várható a birodalom megmentése, hogy népeinek alkotmányt adjott, parlamentet hívott egybe és azt személyesen nyitotta meg: a számos audiencia, melyet osztogat, a tanácsülésekben való személyes elnöklet s gyakori séták kirándulásai csodákon és löblötn, elég czáfolatát képezhetik a róla bizonyosan roszakaratu orosz forrásból elterjesztett híreknek.

Most a szultánt egy lovas kirándulásában mutatjuk be olvasóinknak. Ez alkalomból a keleti viszonyokat oly jól ismerő hazánkfia Vámbéry Ármin ur, ki most is élénk érintkezést tart fönn kelettel s minden nevezetesebb dologról gyorsan és hitelesen értesül, főkérésünkre a következő sorokat becsátotta rendelkezésünkre.

II. Abdul Hamid szultán, — írja nekünk Vámbéry — ki rövid hat hónapi időközben a harmadik nagyur, közvetlen elődeinél jóval kedvezőbb körülmények közt lépett ősei trónjára. A dicséret, melylyel e férfiút annyira elhalmozták, — főleg korábbi józan életmódját, a háztartásában uralkodott helyes gazdálkodást, s csaknem a fukarságig menő takarékoságát illette. Egy ottomán herceg és takarékos! — hallatlan ellentét ez olyan országban, hol mindenki, még a többszörös milliomos is az állam s illetőleg a szultán kinstárából igyekszik meggazdagodni. Pedig a dolog mégis úgy volt. Hamid szultán mindazok előtt, kik vele társadalmi érintkezésben és összeköttetésben álltak, nem volt valami nagyon kedvelt egyén. Képes volt a legeszekebb szöszegkeg alkudozni; háztartása, butorai, asztala, istálói, szóval mindene számító és mértékletes férfira mutatott benne. A helyett, hogy milliókra menő adóssággal ült volna trónjára, inkább még jelentékeny tökélt vitt magával a szultáni palotába. Sőt mint szultán is erősen ragaszkodik korábbi szokásaihoz, s a sokféle udvari csöcselék közt kegyetlen pusztítást vitt véghez. A férfi eselődéket százával bocsátotta el és osztotta be a hadseregbe, míg a nőket nagyon szűkre szabott nyugdíjakkal eresztette szélnek, s hogy elődeinek adósságait törleszthesse, az utóbbi szultánok háremének ékszeire is rá tette a kezét. Gyémántok, rubinok, arany- és ezüst edények, szóval minden értékesíthető drágaság a lelkiismeretlen hitelezőkhöz vándorolt a törvényellenesen fölhalmozott adósságok számlájára. Kiabáltak, lármáztak és toporékoltak e miatt eleget, ámde hiában — mindaz nem sokat segített.

Egy darabig ragaszkodott is Abdul Hamid föltett szándékához, s némely dolgokban talán ezentul is következetes maradt, bár sok más dologban hihetőleg ismét sikerülend közelebbi rokonai befolyásának, főleg sógorának Mahmud pasának, a tüzésrés nagymesterének, a szultán elhatározását aláaknázni. Mert leginkább a szilárdság az a tulajdonság, mely az ozmánok jelenlegi uralkodójában meglehetősen hiányzik.

Képzettsége is hogy kívánni valót fenn, mert ifjúkorának tudománysozjoma nem tartott annyira egyenlő lépést korának előhaladásával, hogy a jelen bonyolult állapotoknak teljesen megfelelni tudó gondolkodásom fejlődésének ki lelkeben. Mindazáltal el kell ismernünk, hogy Abdul Hamid szultán, böles tanácsadójának rábeszélésére hallgatva, oly engedményekre hagyta magát biratni, melyektől valamennyi előde, sőt a Kelet összes uralkodói megborodtak volna. A török alkotmány megadására czélunk ezzel, mely, bárha nyugaton fitymálták is azt, óriási forradalmat és hihetetlen átalakulást fog előidézni Kelet gondolkozásmódjában.

Mialatt e sorokat írjuk, a konstantinápolyi első parlament már megkezdte üléseit. Csak olyan csonka parlament az, egy nagy sietséggel összehozott törvényhozó testület, de melynek tagjai, bár a társadalom alsóbb rétegeiből kerültek ki, élénk szellemű és lelkiülettű és csodálatos felfogási képességű keletiek. E kurdok, arabok és bosnyákok stb., miután a ház elnöke rendhez és illemhez szoktatta őket, mind jobban és könnyebben idomíthatókká kezdenek válni. Beszédek nemcsak hogy őszinte, leplezetlen s lángoló hazaszeretettől vannak áthatva, hanem egyszersmind a szabad eszmék teljes méltaságáról is tanuskodnak, s még attól sem riadnak vissza, hogy magát az uralkodó személyét is

megközelítsék, mint például közelebből az egyik képviselő a parlament számára emelendő épületről folyt vitaközlés alkalmával azt a javaslatot tette, hogy engedje át a szultán valamelyik palotáját e célra. Vallási túrlélesség tekintetében szintén megérdemlik őszinte csodálatunkat a parlamentben összegyűlt mollák és seikek, minthogy már fordultak elő oly esetek, midőn vastag turbánú mozlimek vetkék védelmök alá keresztény honfitársaik ügyét.

Hogy Törökország jelenlegi szultánja, ez alig 36 éves férfiú, ki testalkatára nézve sem sokkal erőteljesebb fivéréinél, tekintve a most végbemenő világtörténeli fontosságú eseményeket, korántsem pihenhet rózságyon, s nem igen nézhet holmi fényes jövőt mutató tükröbe, alig szükséges különösen is kiemelünk. Lehet, hogy ő az utolsó mohammedán fejedelem Európában; de annyi teljesen bizonyos, hogy ő az utolsó, teljes függetlenséggel és korlátlan hatalommal uralkodó szultán őseinek trónján. A századokig tartott uralkodás varázsa és a három világrészre kiterjedő császárság különböző nyelvű és hitű nemzetiségeit összekötő ama közös kapocs, melyet az égáji és társadalmi viszonyok teremtek, még mindig eléggé erős eszköz lenne arra, hogy karöltve a modern műveltség útján való erőteljes haladással, az állam egységét s az ozmán hatalom fennmaradását megvédhesse. Azonban ehez mindenekelőtt államférfiakra s főleg vezető főre van szükség. Abdul Hamid szultánban megvan a jóakarát, de hiányzik a bátorság és a szilárdság, melyekre nagy tettek végbevételénél mulhatatlan szükség van. E hiányoknak szomorú illusztrációja nyilvánult Midhat pasa letétele és száműzése alkalmával, ki erély és esélyesség, műveltség és hazafiasság tekintetében legmagasabban állt az egész török birodalomban, ki oly férfiú, ki tetterejének már több példáját adta, s bizonyára még sok üdvös dolgot vihetett volna végbe.

SERVADAC HECTOR

KALANDOS VÁNDORLÁSA A NAPRENDISZEREN ÁT.

VERNE GYULÁTÓL.

TIZEDIK FEJEZET.

Egy szikla, mely sirbolt.

Lehetetlen volt tehát kétségbevonni, hogy a tenger az algiri partok tetemes részét elnyelte, s nemcsak elnyelte, hanem úgy el is simította, mintha a föld maga nyílt volna meg, s öblébe temetve mindent, újra bezárult volna az elsőlyedtt világrész fölött. Mert a talaj eddigi sziklás felületét egy ismeretlen anyaggal borított sima érczes felület váltotta fel, mely a tenger új fenekéül szolgált.

E fölött kétség nem lehetett. Most csak azt kelle megvizsgálni, mily terjedelmet vett észak felé a tengerfenék e változása.

Komoly tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy a göelette ismét keleti irányban folytassa útját, az egykori afrikai partok hosszában. Az idő kedvező volt, s a hajó nem talált feltűnőbb akadályokra. De a száraz semmi nyomára nem akadtak most sem; a Matifu-foktól egész a tunisi sziklafalig semmit sem találtak helyén; sem az amfiteátrum alakjában épült tengeri várost Dellyst, sem a Jurzsura hegylánczát, melynek legmagasabb pontja kétezer háromszáz méternyre emelkedett volt a tenger fölött, sem Bougie városát, sem a kurajai sziklapartokat, sem az Adrar hegyét, sem a kis kabyl hegyeket, sem a régiék Tritonját, sem a hét hegyfokot, melyek legmagasabbika tizenegyszáz méter magasságot ért el, sem Collo-t, a hajdani Konstantine-kikötőt, sem Storát az új philippevillei kikötőt, sem Bonet, mely negyven kilométer nyíltas öblében guggolt. Semmit sem láthattak, sem az Ör- sem a Rózsafokból, sem az Édugi hegyek nyergéből, sem a part fővényes zátonyaiból, sem Mafragból, sem a korallhalászatáiról híres Calle-ből; s mikor a mérő ölmot, talán már századikszor leeresztették, az egyet-

len egyet sem hozott föl a Földközi-tenger bámulatos zoofite-fajaiból.

Timaseff gróf most elhatározta, hogy azon a szélességi egyenközön halad tovább, mely az előtt a tunisi partot a Fehér-fokig metszette volt át, azaz Afrikának legészakibb fokáig. A tenger itt nagyon összenyomult volt, Afrika és Siciilia között; remélhették tehát, hogy itt még is találának valami figyelemre méltót.

A Dobryna tehát a 37-dik egyenközön haladt tova; s február 7-kén átlépte a hosszúság 7°-át.

Elmondjuk, mire számított Timaseff gróf. Ez időben már a saharai új tenger (ámbar egy időben felhagytak volt a tervvel) helyre volt állítva. E nagy mű, mely nem egyéb, mint a hajdani Triton helyreállítás, a hová az argonauták hajót vetette volt a vihar, francia befolyással létesült s igen kedvezőleg alakította át az égáji viszonyokat, és Franciaország kezébe adta a Szudán és Európa közötti összes forgalmat. Mi történt ez új tengerrel a dolgok mostani alakulásában? ezt kellett tisztába hozni.

gabéi öböl irányában, a szélesség 34°-nál, egy széles csatorna tartotta fenn a közlekedést a Földközi-tenger és a saharai mélység között. A Gabétól északra, mintegy 26 kilométernyire elhuzódó magaslatot, épen a tritoni öbölnek a tengerbe nyíltásával szemben, vágta volt keresztül, s ezzel a tenger árja ismét visszafoglalta hajdani útját s megtöltötte a lybiai talaj-mélységet, mely víz hiányában egészen kiszáradva állt évezredeknek keresztül.

Mihelyt a Dobryna oda ér, a hol ez az átmetszés történt volt, meg kell hogy találja a tripolisi partokat, ha azok a nagy rázkódásnak csakugyan ellenállhattak. Ha nem, s ha itt is csak a végtelen tenger látandják magok előtt elterülőni dél felé, akkor nem marad hátra egyéb, mint északnak tartani s az európai partoknál keresni a történetek titkának megoldását.

Nem kimélve a fűtő szert, gyorsan hajtott a hajó a Fehér-fok felé. De sem a Fekete, sem a Serrat-fokot nem találták. Bizerte irányába érve, ez egészen keleti jellegű bájos városból sem a pálmafaktól árnyalt marabúkat, sem a város alatt elterülő tót nem találták. A kristálytiszta vízbe lebecsátott szonda most is csak azt a sima, száraz talajt találta, melyet eddig mindenütt.

A Fehér-fokot, vagy jobban mondva annak egykori helyét, még az nap, febr. 7-kén elérték. A hajó azokat a vizeket hasította, melyeket addig tunisi-tengeröbölnek neveztek; de a gyönyörű öböl amfiteátrumából még csak nyom sem maradt. A J6-fok Siciilia felé a legkirágóbb pont volt, szintén áldozatul esett a dolgok új rendének, a kontinenssel együtt, melynek utolsó örállomása vala.

Az előtt, míg ezek a meglepő változások nem történtek, a Földközi-tenger feneke itt, felfordított teknő háta gyanánt emelkedett, s a tenger alatti gerincezt alkotott, jeleül, hogy egykor száraz átjárás volt Afrika és Európa között, s a J6-fok összefüggött a Furina-fokkal, épen mint Ceuta Gibráltárral; míg az Atlanti-tenger egész Kis-Azsiáig be nem nyomult s a két nagy tóból a Földközi-tengert meg nem alkotta. A gerincez mindkét oldalán százhetven méter volt a víz mélysége, míg a gerincez fölött csak tizenkét méter. Procop hadnagy jól ismerte a tengerfenék s sajátságát, s így előre számított arra, hogy a változás terjedelmét és hatását itt is meg fogja állapíthatni. Timaseff gróf és Ser-

* Minthogy ez a munka, melyről itt szó van, a Sahara sivatagának tengerre változtatása, még eddig nem történt meg s itt mégis mint megtörtént dolog említetik; ezzel a jelen regény a jövő-be van áthelyezve, mikor ez már megtörténend.

vadac szintoly érdeklé várták a mérő-ölmot-próba eredményét.

— Hány láb? — kérde Procop hadnagy a matrótól, a ki a zsinórt kezében tartotta.

— Huszonöt, — felelt az.

— S a fenék?

— Lapos.

Áthaladtak a gerincezen. De a mélység egyenlő maradt, 25—30 láb mindenütt. A J6-fok és Furina-fok közötti gerincez ép úgy eltűnt, mint az afrikai száraz talaj-egyenlenségei. A tengerfenék állandóan sima volt mindenütt. Ugyanaz az ismeretlen minőségű ércpor; semmi kagyló, sem szivacs, sem növényzet.

E tengeri utazás egyik — s nem utolsó, — különössége volt az is, hogy a tenger folyvást pusztá s elhagyott maradt. Sehol hajó, sem vitorla, sem gőzösök füstje. Sehol egy sziget, egyetlen szikla-fokoska. Mintha az orosz gróf göelette-je volna az egyetlen Noé-bárka, mely e végtelen vizek fölött uszott...

Február 9-dikén a Dobryna épen a Didó hajdani városa, a régi Byrsa helyén uszott át, mely most nyomtalanabban eltűnt, mint valaha a pún Karthago, melyet Aemilius Scipio, vagy a római Karthago, melyet a sassanida Hasszán rombolt vala le.

Ez este, abban a perczen, mikor a nap lemerült a tenger sima láthatára alá, Servadac kapitány a hajó fedélzetén állva, gondolataiba mélyedve tekintett szét a tengeren. Szeme határozatlanul tévedezett az égen, melyen egy-két csillag tündökölt már, áttörve a szélből üzött ködök szakadozott fátyolán.

Egyszerre, a mint dél felé pillantott, valami fény csillant szemébe. Először optikai csalódásnak vélte; de figyelmesebben szegezte rá tekintetét. Gyöngye fénypont látszék a tenger távolán, nem égi csillag, inkább földi pásztortűzhöz vagy egy hajólámpához hasonló. Egy matrót szólított meg s figyelmeztette. Az is világosan látta a csillámló fényt. Timaseff grófot s Procop hadnagyot is odaszólították.

— Száraz volna? — kérde Servadac kapitány.

— Vagy inkább hajó? — mondá Timaseff gróf.

— Egy óra alatt megtudjuk, — szóló Servadac.

— Nem tudjuk meg holnapig, — szóló közbe Procop hadnagy.

— Hogyan? nem sietnénk e fénypont felé, teljes erőnkkel?

— Nem, atyám. Be kell várnunk a nap feljöttét; ismeretlen helyen nem jó kalandokra indulni.

Helyben hagyták s vártak, megállítva a hajó gépezetét. Hat órai éj nagyon rövid; de most egy hosszú napnak tetszett a várakozásban, melyet az erős kíváncsiság folyvást ébren tartott. A kis fénypont pedig folyvást egyenlően csillámlott. S mindig ugyanazon helyen, mozdulatlanul. Aligha hajó-lámpa lehetett...

Mikor a nap megvilágította a láthatárt, minden távosóvúk ama pont felé fordult. A kised fény elhalványult a nap fényessége előtt — de helyén, 5—6 tengeri mérföldnyi távolban, egy sajátságos körvonalzatú szikla emelkedett ki a tengerből.

— Sziklázsiget! mondá Timaseff gróf. Vagy inkább valamely elsőlyedtt hegy kimaradt csuca.

Azonban érdekőkben volt e sziklával bővebben megismerkedni, mert a víz alatti folytatása veszélyes sziklázatonyt képezhetett a hajónak. Óvatosan közeledtek tehát hozzá, s három negyed óra múlva csak két kötelvetsnyire voltak tőle.

Csak egy sziklakup volt, mely kopaszon meredt föl. Egy kimagasló hegyes csuca, mintha

csak lassanként süllyedt volna alá a hullámokba. Tetején azonban egy marabu kupolája tűnt föl, apró torony-czífrázatokkal.

— E szikla nem lakatlan, mondá a gróf, lebecsátva szemérlő messzelátóját. Legalább emberi építmény áll rajta.

— S abban talán valaki megmaradt, a ki — mint mi — túlélte a világ nagy forradalmát, tévé hozzá Servadac, egészen lelkesedve e gondolatától.

Procop hadnagy kétkedőleg rázta fejét e föltevésre. A sziget, daczára hogy épület állt rajta, egészen pusztnak és kihaltak látszott. S a mint a gölette-ről lövéssel adtak jelt, a szikláról az élet semmi jele nem viszonzta azt.

A Dobryna kis csónakát azonnal vizre eresztették. Timaseff, Servadac és Procop bele szállottak, s hét matróz fogta az evezőt és gyorsan hajtott a szikla felé. Nehány percz múlva kiszállottak s hárman (a matrózokat a csónakban hagyva) felkapaszkodtak a szikloldalra s az emlékszerű kápolna felé siettek.

A SZIKLAOLDALON AZ EMLÉKSZERŰ KÁPOLNA FELÉ SIETTEK.

Először egy körfal akasztotta meg utjokba, mely sok százados régiség nyomait mutatta, úgy ékítményeiben, mint mohossága által.

Azután egy szűk bejárathoz értek, mely egyenesen az arab marabuhoz hasonló kápolna belsejébe vezetett. A falak itt is arab modorban voltak ékítve, faragványokkal s cizrádakkal. Az egész egyetlen teremzerű üregből állott. Középen sir-domb alakú ravatal emelkedett, mely fölött óriási lámpa függött. E lámpában most is égett az olaj, bár fogyatékán — de még hosszú mécséből csüngött benne.

A kápolnában senki sem volt hármukon kívül. Ha volt is őrre az előtt, a nagy katasztrófa vagy megölte vagy elűzte innen. Azóta néhány kormorán (tengeri madár) menekült be a nyílt ablakok az üregbe, s most a váratlan látogatók által fölrebbent, nehézkes repüléssel keresték a menekülést.

A sir körül volt faragva. Egyik sarkán nyitott könyv állott. Francziául volt; s az

augusztus 25-diki évfordulóra irt napi imánál volt kinyitva.

E nap azonnal bevilágította a kápolna titkát a Servadac elméjében.

A Földközi-tenger e pontja, a magános sziklaszigetbe, az elhagyott sir, az augusztus 25-kénél kinyitott ima-könyv, mindez együtt megmagyarázta előtte: hol vannak.

— A Szent Lajos sírkápolnájában állunk, uraim! — szólt ünnepélyes hangon.

Valóban, a keresztes háborubán, a szent földön súlyos sebet kapott király (IX. Lajos francia király) haza vitetvén magát, a tengeri utban e helyen halt meg; s az emlékére itt állított sírjelvényt itt tartották fenn, hat századon át, kegyeletes kezek.

Servadac kapitány tisztelettel hajolt meg hazája szentjének, nagyjának emléke előtt; s társai utánózták őt.

És e lámpa, mely a szent sirja fölött ég, talán az utolsó fénytörő, mely az elpusztult világ s a néptelenné vált tenger

A SIR EGYIK SARKÁN NYITOTT KÖNYV ÁLLOTT.

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

fölött még megmaradt, a végtelen éjszakában virrasztani!

A három utas meghatva hagyta el a kápolnát s a szikla-szigetet. Csónakuk visszazárlította őket a Dobryna s az ismét megindulva, a sir, a kápolna, a sziget — csakhamar a távol kódéba merült be szemek előtt.

(Folyt. követc.)

Egyveleg.

Télen termelt ugorka. Nálunk az ugorkát csak nyáron termelik és fogyasztják, de Oroszországban, hol az ugorka-fogyasztás igen nagy, (nálunk nyersen is ették 1849-ben az istenadták!) a legszigorubb télen is termelik, mikor a hőmérő null alatt 20 fokot mutat. Természetes, hogy a termesztés mesterséges uton üvegházakban történik. Nagy, hosszú s 4—5 méter széles üvegházakat készítenek a déli nap sugarainak inkább kitett falak mentében s azokba ültetik el az ugorka-magvakat. Ez üvegházakat kementeznek s téglacsövek melegítik föl, melyek az üvegház levegőjét 20—30 foknyi meleggel látják el,

bármily nagy is a hideg a szabadban. Oly nagy tökélyre vitték a mesterséges ugorka-termelést Oroszországban, hogy egy jó termelő 85 négyeszőg méternyi üvegház-területen 4—5000 darab ugorkát képes termelni.

Közigazgatási tanintézet. A mire a Nyugat több művelt államában mindaddig hiában vágyakoztak, közelebből tényre vált Törökország fővárosában. Ott ugyanis egyenesen a szultán kezdeményezésére közigazgatási tanintézetet alapítottak, mely arra van hivatva, hogy a közigazgatás összes ágai és a diplomáciai hivatalok számára jeles és szakképzett hivatalnokokat neveljen. Tanítványokul fölvesznek abba minden fiatal ottománt társadalmi osztály- és valláskülönbség nélkül, feltéve hogy a kiszabott félévelti vizsgákat jó sikerrel kiállják.

Óriás ágyuk. Múltán hihette a világ, hogy az angolok híres 81 tonnás ágyuja, a „Woolwich Infant,” egyedül fog állani roppant súlyával és nagyságával az ágyúöntés műtermékei közt. Ámde a világ csalódott; az emberi találékonyság önmagát igyekszik tulszárnynál az emberpusztítás mesterségében. Például az olaszoknak már is van egy 100,000 kilogramm súlyú ágyújuk, mely 908 és

Mik azok a Corvinák?

Régi dicsőségünk ragyogásának egy fényes sugára átvillan mi hozzánk századok éjjelén keresztül, abból az időből, mikor ős Buda királyi vára körül a tudományoknak és szépművészeteknek oly gyűlhelye támadt, minő egykor a hajdani Athen s később a Mediciek Florenceze volt.

Világverő Mátyás király nem kímélt semmi fáradságot és semmi költséget, hogy udvarát szellemileg is a legfényesebbek sorába, mondhatnók élére emelje, s környezetében ott találkoztak korának legjelesebb férfiai, kik a tudományok és művészetek minden ágaiban föntartásuk távolabbi jeles pályatársakkal a közlekedést.

Ez időbe esett, hogy Konstantinápoly eszevén, a bizanti tudósok seregétől zárandóltak el a világban, magokkal vivén a görög császárok által századokon át gondtal gyűjtögetett tudományos kincsüket. Belőlük jó rész, mint legközelebbi szomszédoknak, mi nekünk is jutott. De Mátyás király nem érte be ama nagy becsű könyvekkel, melyeknek birtokába így a véletlen juttatá, hanem drága pénzen tudósokat küldött Görögországba, sőt Ázsiába is könyvek vásárlása végett, s egész szenvedélyvel gyűjtögeté ama nagy könyvtárát, mely akkor a renaissance egyik legnagyobb nevezetessége volt.

Hogy Mátyás király könyvtárában 50,000-re rugott volna a könyvek száma, — ez tulszás. A valószínűségnek tudósaink szerint inkább megfelel a szám, ha egy nullát törölünk belőle. Ugy is oly tekintélyes szám az, hogy hasonlóval abban az időben kevés könyvtár dicsekedhetett a világon.

De a Corvina-könyvtár nem is nagy halmaza által lett világnevezetességgé, hanem kivált azért, mert a benne levő könyveket bel-tartalmukra és hibátlannak nézve példány-szerűeknek tartották, ugyanannyira, hogy az innen vett másolatokra, nagyobb hitelesség végett, rá szokták írni, hogy a Corvina könyvtárbeli példányból vannak másolva.

És, a mi híroket még inkább nevelte, az a kiállítás díszes és művészi kivitele volt. A nagy király korának elsőrendű másolói, legkitűnőbb miniatúr-festői bízták meg a könyvek másolásával és díszítésével. A másolók, kik között Sinitaldust, Cenninust, Salvinust, Saretust és másokat ismerünk, mind nagy tudósok és szépirok hírében állottak. De még az ő másolataikat is csak a leglekiismeretesebb kritika után adták át az elsőrendű miniatúroknak, a czimlapok és a kezdőbetűk díszes kiállítását végett és csak ha ezek is sikerültek, akkor engedte meg a király, hogy a már kész munkán az első czimlapra festett koszorúba belefessék a király ismert czimerét.

És még ennél gondosabb elbánásban részesültek a nagy írvé-alakú dísziratok. Ezek az első lappal szemközt, és majdnem minden könyv vagy fejezet kezdeténél a legremekbebb festés foglalta el az egész tért, melyen változó keretekben a király és királyné arcképei, országainak és a római császároknak czimerei, mindenféle arczok, drága díszítmények és aranyozások s a király rendes symboluma, a farkat harapó sarkány, a gyémántos gyűrű, az égteke, az aczél és kova, vedres kut, a méhkas stb. láthatók.

E rendkívül szép festmények némelyikén éveken át fáradoztak az elsőrendű tehetségek, kik többnyire aranyhátteren, vakító elevenségű színekkel dolgoztak, melyek a gyönyöröknek szinte átlátszótságot, az emberi testnek természetes színt, a lombzatnak hajlékonyságot, az állatoknak elevenséget tudtak kölcsönözni. Ránézhetetlen és elérhetetlen marad az írja Rómer Flóris, a mit e dicső korszak művészeinek ihlete a finom hártúra lehelt.

A főmester, kinek művei a legnagyobb becsűek Attavantes, de Gherard, Vantes és mások szintén jeles festők voltak.

Mennyire mehet az, a mit Mátyás e nemes szenvedélye a könyvekre költött, ha elgondoljuk, hogy csak egy-egy ilyen lapért néha százával fizették az aranyakat.

Mátyás halála után pusztulni indult a könyvtár. Szokásba jött áldásokkal kedveskedni belőle, s tömérdek tudós jött ide, hogy e nagybecsű példányokból egyet-kettőt megszeresszenek. Midőn a törökök Budát elfoglalták,

már akkor nem az volt a könyvtár, a mi Mátyás idejében. A becsesebb, szebb kötetű példányokat Konstantinápolyba szállították, de a nagyobb részt Budán tartották, s gondosan elzárták s csak igen kevés embernek adatott, hogy megtekinthesse. Ez is jele, hogy nagy becsben tartották s hogy volt is értéke, bizonyítja az, hogy Pázmán Péter később a könyvtár e maradványáért 30,000 frtot ajánlott, a mi abban az időben nagy pénz volt. Lozemer plane 200,000 frtot, Fábri pedig 200,000 aranyat emlit, mint Pázmán ajánlatát s melyet a porta mégis kiesinylett.

1665-ben Lambecius még 3—4000 könyvet látott Budán a földalatti boltzatok alatt, egészen portól leve. A mi keveset Buda visszavétele után meg lehetett menteni, Bécsbe szállították.

Most már csak a diszmunkák némelyikéről lehet bebizonyítani, hogy a Corvinához tartoztak, mert az egyszerűbb könyveknek ezt bizonyító ismertető jelei elvesztek.

Rómer Flóris a kétségtelen Corvinák számát eddigelé 84-re teszi, melyekből 9 esik hazánkra és 75 a külföldre. De van még hazánkban 8, a külföldön 4 olyan, melyen ugyan hiányzik a király czimere, de kétségtelen, hogy „ex bibliotheca regni Hungariae” való. Ezekkel együtt tehát 96-ra volna az eddig kétségteleneknek bizonyult Corvinák száma tehát.

Vajjon ama 35 munkából, melyet a szultán ajándokából közelebb Tahir bej hoz városunkba, ezek közé esik-e már egynehány, vagy ezek olyanok talán, melyek a világ elől elzárva levén, a tudósoknak eddig felőlők tudomásuk nem volt s így egész új felfedezéseknek tekinthetők: azt még most, mielőtt láttuk volna, nem lehet elhatározni. De kétségtelen, hogy ennél fejedelmibb ajándékokat képzelnél sem lehet, mint a minőben hazánkat most a szultán részesíti.

A könyvek, melyeket a szultán szárnysegéde hoz magával, a következők:

1. Vitruvius Candidius; 2. Aristoteles, Aegidius Romanus; 3. egy munka, mely a jegyzékben Traite sur le mouvement-nak van nevezve; 4. Suetonius Imperatorjai; 5. latin grammatika; 6. Plutarch Aristidese; 7. mythologia; 8. Albertus Magnus könyve az ásványokról; 9. Aelius Spartacus, Aemilius Probus; 10. grammatika; 11. Terentius vigjátékai; 12. Simon Pannoniensis: Sanationis; 13. Pompejus; 14. Cicero; 15. az ifj. Plinius Panegyrikona; 16. sebészettan; 17. Julius Caesar: De bello gallico et hispanico; 18. a római császárok korabeli írók gyűjteménye; 19. Clementinus; 20. Simon Panuen-sis Synonymái; 21. Speculum humanae salvationis; 22. Theophrastus növénytanja; 23. Tertullian irata Marcio ellen; 24. Tacitus; 25. Silius Italicus; 26. Eusebius: Paratio evangelica; 27. egy kézírati biblia; 28. vallásos könyvek; 29. Quintus Curtius: Alexander; 30. Dante Divina Comediája; 31. Aristoteles Politikája; 32. Eusebius Krónikája; 33. Historiographus; 34. egy hajózási munka; 35. Cicéronak Verres elleni beszéde.

„Beszéd a m. akadémia megnyitásakor.”

— Kisfaludy Sándor irodalmi hagyatékából. —

Közi: Sümegi Kálmán.

(Vége.)

„Tíz századot fellül élt már — így folytatja beszédét Kisfaludy — a magyar nyelv, mely Éjszaki napkeletről, Árpádnak s népének ajkain ide költözött, új hazájában s minden időben jeleit adt azon ritka szép tulajdonságának, hogy egymértékben alkalmas az Istenhez buzgón sóhajtozva imádkozni, az ellenségre menyő-rögye halált szórni, a barátságot erős, hathatós bizodalommal táplálni, a szerelemben édesen ömlengő hangzattal enyelegni s a nagy, gazdag Természetnek minden bámulandó Csudáját, kelleit és gyönyörűségeit eleven színekkel festeni. Ezen időnek zavaros s többnyire harcokkal zajló folytatban kétézet jutott a Magyar Nemzet az erőnek, hatalomnak és dicsőségnek oly magas és ragyogó pontyára, hogy nyelve majd majd parancsoló nyelvvé leve Európában. Hol van a Magyar, ki, ha egyébaránt nemcsak rövid életének fénytelén jelenkorában, hanem a mult időben is tud élni, szíveivelgetve ne emlékezzék 1-ső Lajosnak és 1-ső Mátyásnak tündöklő arany idejéről, mely maga határaihoz túl jobbra is, balra is messze uralkodó, más nemzeteknek s az akkori Fejedelmeknek történeteire nemcsak

behatva, munkálva, hanem, mintha a Sors kerekének forgását az kormányozná, intézve ment keresztül. De a Mostoha Sors irigylette a Magyar Nemzetnek ezen nagyságát és dicsőségét, mert két lelkes, elfelejtethetlen nagy királlyal után nyomban olyanokat emelt a magyar trónusra, kiknek vagy bitang, vagy gyáva kormányok alatt a nemzeti dicsőség homályba borult, a nagyság süllyedett, s végre a Magyar önlététől — magyar lététől is megfosztott. A magyar hazafi gondolkodó, eszmélő és emlékező tehetségének ezen szerencsétlen történetnél csak mulólag tartózkodni is fájdalom.

Ezen szerencsétlen nemzeti Catastrófa után az eltiport Magyar Haza és Nemzet annyi részre szaggatott, a hány szomszéd hatalom, a hány szomszéd nyelv, a hány akkor lábra kapott valás ezen téjjel mézzel folyó Országnak s magában meghasonlott, naponként jobban gyengülő s elfajuló nemzetnek birtokára vágyott. — Az eddig kegyetlenkedő Borsot, mely Magyar Országot, mint eddig magán állott nemzeti Hatalmat veszni engedé, itt ismét egész hazafiúi meggyőződésből áldanunk kell, hogy ennek trónussára akkor inkább az előbbi magyar Királyokkal rokon Ausztriát emelte, mintsem akár mellyik más Hatalmat Európában.

De a magyar nyelv ezen időtől fogva Hazájában a némettel és törökkel s utóbb azon okból, hogy az itten fészekt vert Pogányság ellen majdnem minden keresztény Fejedelmnek segédhadai itten gyűltek össze, szinte minden Európai nyelvvél zavarodván, enyészni kezdett, — és részszertint azért, mivel megszűnén az udvari nyelv lenni, az Ország nagyainál is megszűnt minden inger ennek művelésére, sőt beszéllésére is, annyival is inkább, mint-hogy ezek másnyelvű házokkal, nemzetiségekkel sógorosodván, maguk is más nyelvhez szoktak lassanként, a gyermekek pedig még inkább és könnyebben részszertint azért, mivel akkor egész Európában a Deák nyelv volt, legnagyobb míveltsége miatt a kormány nyelv, — a szegény, többnyire minden nagy Udvarokból számkivetett magyar nyelv csak falusi és mezei nyelv maradt. Utóbb a magyar nyelvnek udvariból korról korra, nemzetségről nemzetségre a magyar nyelv annyira kiveszett, hogy alig volt nagyobb birtokos földes ur, ki magyar kenyeréért, melyet evett, magyar boráért, melyet ivott, az Istennek magyar köszönetet és halát tudott volna mondani. Egy nemzet sincsen Európában, melynek nagygyait oly nagy nemzeti gondatlanság, oly nagy nemzeti véték, hazafeledés és hazatagadás terhelné, mint a magyar Nagyokat!”

Itt következik azon rész, mely a II. József császár idejére emlékezik vissza, s melyet már előbb idéztam.

Reflektálva az elmondottakra így folytatja a költő:

„Ez vala Sorsa a magyar nyelvnek, mely az Árpád Fiú Ága királyságának időszakában Udvari nyelv volt. Hogy ezen időben a Nemzetnek törvényei is ezen nyelven hozattak, ha lehetett is ok arra, hogy ezt tudatni nem akarták, vagy utóbb éppen tagadták is a Deák nyelvnek Hőssei, örök tanuja marad annak a Kálmán Király által hozott törvények Deák fordítottjának, az akkori Esztergomi Érsekhez intézett s mai napiglan is törvénykönyvünkben álló Előbeszédnye, melyet hogy örök tanuja legyen a szentségtelenségnek, mellyel a magyar nemzetnek nyelve már akkor nyomattatott, nyelvünknek önhasznukat kereső ellenségei elsikasztani elfelejték.

A magyar nyelvnek ezen itt előadott történetéből mellyik magyar hazafi nem látja által, hogy az előttünk mult három századnak magyar íróit a nemzet méltán úgy tekintheti és áldhattya, mint az élete fojtogatott, veszni indult magyar nyelvnek s ez által magyar nemzetiségének védőjét, oltalmazóját és megtartóját. Örök dicsőség nekik! Áldás hamvaikra a már Elhunytaknak! Hazafiúi tisztelet azoknak, kik még élnek közülök! — A folyó Századnak Írói már csak művelői a nyelvnek, mellynek amazok megtartói voltak.

Ugy látszik, hogy az Idő, mely a magyar Nemzet felett gyakor veszélyekkel s több ízben azt a föld színéről majd majd eltörli fergetegként ment keresztül, a mostan élő kornak is Nemzetiségnek tartotta fenn mind a boldogságot, mind a dicsőséget, hogy a magyar nemzet

szerepét és
tett három-
dör a „Lam-
járó“-ban s
szés, mely-
között s
után, egy
szerepben

művész foly-
tett vendég-
Hamlet és a
Corrado Corredo
előadással
el: Sullivan
edia), a Gla-
két utóbbi
n látogatják,
arabok von-
repeket nyuj-

mely azt a
Deák ravata-

5-diki ülésén fejlődése az föl, mely egy e, s mely az m-nak benső e, s mint ilyen adós, kinek a ja németül s gerjesztett, mányról, s e 36. — Utána Aspelin Rein- ei és szertar- A mordvákat az laknak, az dtdák teljesen szól Aspelin szletet talált, is összekötte- nél megtalál- ilyt. Ennek a „terem”), a aztán az a mérebeit: e

a
dós, akik a
ja németül s
t gerjesztett,
mányról, s o
lő. — Utána
Aspelin Rein-
ei és szertár.
A mordvákat
zt laknak, az
dták teljesen
szól Aspelin
szletet talált,
is összekötte-
nél megtalál-
lyt. Ennek a

... 18-án tartott
... ár, a társulat
... rletet, melyek
... ására szolgál
... okról szólott,
... zok, mechani
... ángok, hanem

lenes tulipán-
a porszálak,

hanem a termőkarélyok egy része is átalakult szirmokká, viráglevelekké.

A földrajzi társulat apr. 19-iki ülésén László Mihály tanár „A bukovinai és moldvai csángókról” tartott felolvasást. A bukovinai csángók száma a városok magyarjaival együtt 15,000 körül van, kik öt faluban (Istensegits, Hadikfalva, Andrásfalva, Fogadjisten és Józseffalva) laknak. Tiszta magyar faj, szép alakuk, szorgalmasok, szaporák, de kevés földjük lévén, sokan vándorolnak Moldvába és Beszarabiába, hol elvegyülnek. E két tartományba mezei munkára tömegesen szoktak jární s csak a munkaképtelének maradnak otthon. A magyar nyelvet tisztán beszélik, s ezenkívül oláhu és ruténul. Házaik fából vannak, de csinosabbak, mint a más lakosoké. Kézműves is elég van köztük, s a káposzta és hagyma termesztésével ők látják el Bukovinát. A moldvai csángók zömök testalkatú, számuk meghaladja a 200,000-et, s legnagyobb részük katolikus! Vizek mellett a Szereth völgyében laknak Szucsáva, Tászló és Pruth környékén! Egyenesen a hunnok ivádekának tartják magukat. Nyelvükben sok a sziszegő hangzó, és helyett *cz-t*, s helyett *sz-t* mondanak, szeretik a kicsinyítő alakot s több oláh szót használnak, és már sok oláhos szokást sajátítottak el. Fájdalom, iskolák nincsenek, a mik vannak is, azokban magyarul nem szabad tanítani, mert a román kormány nem tűri; még a templomokból is ki van tiltva a magyar szó, s olasz papokkal látják el őket. Az érdekes felolvasást László azzal az óhajattal végezte be, vajha ez elszakadt testvéreinket is itthon láthatnók a magyar állam ezer éves fenállása megüleskor.

A Petőfi-társaság e hó 15-én a mérnökegylet helyiségében tartott népes gyűlést. *Vadnay* Károly tartott Petőfira vonatkozó emlékeiről élénken irt felolvasást, melyet a közönség figyelemmel hallgatott végig. A felolvasó apró részleteket adott elő azon hatásról, melyet Petőfi költeményei a miskolczi diákok közt gerjesztettek, továbbá Petőfinék 1847-ben Miskolcra tett látogatásáról. Utána *László* Mihálytól Komócsy József olvasott föl „Isten országa” című novellát, mely a Bukovinában levő lipovánok (görög keleti felekezet) szokásait és vallását is belevegyíti a novella eseményei közé. A két előadás közt *Paulay* Ede olvasta föl *Szász* Gerő, „Remény” című költeményét.

A hazai ipart terjesztő egyesület e hó 16-án tartotta meg alakuló gyűlését, miután az alálrési ikeken a kellő számú pártoló tagok jelentkeztek. Mint elnök, b. *Simonyi* Lajos mondta ki az egylet megalakulását, előadva, hogy ez egyesület nem a védegyelet akarja folytatni, bár szintén a magyar ipar tetpedésén kíván segíteni s közvetítő lesz a termelők és fogyasztók közt; a mi által nagy hízagot tölthet be. *Galgóczy* Károly jelenté, hogy az első hazai takarékpénztár száz forintot adott az egylet céljaira. Élénk eszmecsere után, melyben Kerkapoly Károly is részt vett, elhatározták a vidéki iparosokat és iparegyleteket felhívni, hogy küldjék be annak jegyzékét, hogy ki mit s mennyi oly cikket tud előállítani, mely a fogyasztókra nézve versenyképes lehet. Az egylet elnökeinek gr. Szapáry Gyulát és Beniczky Ödönét szül. Keglevich grófhölgyet választák meg; alelnökeinek pedig Tarnóczy Gusztávot és Kállay Bérnét szül. Bethlen grófnót. A választmányt harmincz honleányból s ugyanannyi férfiből alakíták meg. Végül b. *Simonyi* melegen mondott köszönetet a bizalomért, áldást kívánva az egylet működésére.

A székely mívelődési és közgazdasági egyesület is kiadta első évkönyvét, 1876-ra. E nemes célú egyesület, mely a magyar faj egyik legéletrevalóbb ágának, a székelységnek szellemi és anyagi emelését tűzte ki feladatául, fonállása rövid ideje alatt is szép jeleit adta tevékenységének. Van mintegy 40 alapító tagja, köztök több törvényhatóság és város, részvényes tagjai száma pedig negyedszázra megy. Kezdetnek szép, bár mind kevés még a nagy czélokhoz képest, melyeket az egyesület maga elé tűzött. Első sorban a székelység fain fekszik a kötelesség: híveket toborzani az eszmének, melynek vajha lehetne megnyerni minden hazáft és honleányt, hogy lehessen meggátolni a székely kiköltözést, emelni székely földön a házi ipart is, általában a szellemi és anyagi jobblétet. A most megjelent évkönyv,

a társaság keletkezésére s eddigi történetére vonatkozó hivatalos közleményeken kívül több érdekes cikket is tartalmaz, többnyire a buzgó és tevékeny titkár *Buzogany* Áron tollából: a székely kivándorlásról, a gazdasági és iparos szakoktatásról a székely földön, a Cserenyé székely muzeumáról; s a len- és kender-fonó és szövő intézet tervét. A lentermelés fontosságáról a székely földre nézve *Jágócsi Péterffy József* értekezik. Közölve van *Szász* Károly székely tárgyú költeménye „Székely támad, Székely bánja”, mely a mult nyáron S.-Szent-Györgyön tartott közgyűlésen olvastatott fel, s melyet lapunk közölt először. Az egyesület már is 1000 frt, pályadíjt tűzött ki a „Székelyföld mívelődési és közgazdasági állapotának s viszonyainak leírására” — egy statisztikai monografiára, melynek czélja lesz az egyesület kitűzött czéljához képest, a létező állapotok feltűntetése által a teendő programját iránt tájékozást nyújtani. — Ajánljuk a diszes kiállításban, nagy 8-adrében 85 lapra terjedő évkönyvet (ára csak 40 kr) — mindenek fölött pedig magát a derék egyesületet, a hazafiak és honleányok érdeklődő figyelmébe, s meleg és tetteges párfogásába! Jobb czélra nem áldozhatnak, mint egy életrevaló, de fejlődésében a viszonyok által hátráltatott néptörzs emelésének előmozdítására!

Régészeti egyesület szándékoznak alakítani a Tisza-vidéken s e czélból e hó 22-én Tisza-Füreden értekezletet tartanak.

A központi honvédegylet választmányának legutóbbi ülésén a főtagyart a *honvéd-menház* vezetéséről tett jelentés képezte. Ugyanis *Krivácsi József* ezredes lemondott a menház igazgatásáról, s mivel némelyek vádolták is, vizsgálatot kért. A vizsgáló bizottság részéről Tisza László tett jelentést, nagy elismeréssel szólva *Krivácsi* tevékenysége fölöl, egy szerszmind fölemlítve, hogy az intézet gazzasszonya visszafeleket követett el. A jelentés alapján *Krivácsi* főkérletett, hogy legalább a menház bizottságának legyen tagja, s ezt *Krivácsi* el is fogadta.

Egyház és iskola.

Becses ereklje. A fővárosi szeretetház javára pünkösöd másodnapján kirándulást rendeznek gőzhajóval Esztergomba, s főkérlet a bibornok-prímás pártfogását is. A főpap nemesak azt ígerte meg, hogy képtárát megnyitattja, hanem azt is, hogy egy nagy becsű erekljét is megmutat, mely még soha sem volt kiállítva. Egy feszület ez, melyet Mátyás király maga készített s dusan ki van rakva gyémántokkal. *Corvin* Jánosnak, midőn háborút viselt, pénzre lévén szüksége, e keresztet *Bakács* Tamás esztergomi érseknél elzalogosítá, később a háboru után pedig nem bírván kiváltani, az érseknék még néhány székely aranyért eladta; a fizetést összegekről az eredeti nyugta az érseki könyvtárban őriztetik, s a herceg-prímás megígerte, hogy ezt is meg fogja mutatni.

Az állami felsőbb leányiskolához a jövőre évre *Torkos* László jeles tanár s ismert író nevezetett ki a magyar nyelv és irodalom tanárának; a német nyelv és irodalomvá pedig *Sonnenfeld* Zsigmond, a „Pester Lloyd” munkatársa.

A természetudományi társulat választmányá elhatározta, hogy könyvkiaadó vállalatból jeles műveket, a tanév végén, jutalomkönyvekkül ajánl föl a középiskolák felsőbb osztályainak jeles tanulóinak számára. E könyvek: *Tyndall* „A hó mint mozgás”, *Helmholtz* „Népszerű tudományos előadások”, *Greguss* Gyulától, „Összegyűjtött értekezések”. A középiskolai igazgatók ez ajándékkönyvekért sziveskedjenek *Szily* Kálmán titkárhoz (feldunasor, 7 sz.) fordulni s a könyvek elviteléről gondoskodni. Vidéki iskoláknak postán küldik meg, az illető intézetek költségére.

A tanuló ifjúság tapasztalati utazásai külföldön a paedagogiká kiváló figyelmében részesülnek, s alig van oly magasabb iskola, melynek egyik vagy másik tanára ne vállalkoznék arra, hogy a nagy szünidő alatt az ifjúság egy részét saját kalandozására a természet és kulturális nevezetességekkel meg ne ismertesse. Párisban *Amale* herceg védnöksége alatt külön szervezett társulat is létezik e czélból. Nálunk néhány tanítóképző intézet tanára kísérlett meg ily utazásokat, de csak az iskola környékén. Arányi Ágost szegedi főgymnáziumi tanár ennél fogva elhatározta, miszerint tanulói ifjak számára társas utazást szervez évenként a szünnapok alatt. A jelen évben ez utazás július 7-től augusztus 18-ig tartana, s ez idő alatt a kirándulások az említett tanár felügyelete alatt Bécs és München műkincesit, Svájc egyes részeit, s azonkívül Passau, Regens-

burg, Ingolstadt, Augsburg, Schaffhausen stb. látogatnák meg. Utitársul legalább 15 éven, erőteljes ifjakat vesz fel, az uti költség összesen 450 frta van szabva, Budapestről számítva. A mely szülő avagy gyám e vállalkozást gyermekre vagy gyámoltja számára fel akarja használni, intézzen levelet az említett főgymnáziumi tanárhoz, Szegedre: ő bővebb fölvilágosítással azonnal szolgál. A jelentkezés május végeig történhetik.

Mi ujság?

A Corvinákat a szultán *Tahir* bej által küldi, ki Triesztbe meg is érkezett már. A fővárosban természetesen nagy előkészületek történnek, hogy a fogadtatás lehető fényes legyen s megfelelően mind a rokonszenvnek, mind pedig ama tény jelentőségének, hogy a szultán egy nagy király mitemlékeit, melyeket a törökök mint győzők vittek el, most visszaküldi. Vidéki városokból is jelentettek be küldöttségeket, a főváros közgyűlése pedig egyhangulag elhatározta, hogy *Tahir* bej a főváros vendége lesz, s megérkeztek már a város határára Budapest nevében fogadják. Az egyetemi ifjúság (mert a *Corvinák* az egyetemnek vannak küldve) szintén bizottságot alakított, mely aztán a polgárok részt vévése mellett alakult meg, s *Pulszky* Ferenczet választotta elnökévé. E bizottság külön osztályokba sorakozva a fogadtatási előkészületekre gyűjtéseket is rendez a költségekre. A szultán küldöttjének megérkezésénél sokan politikai tüntetésektől tartanak, s maga a kormány is tartózkodón gondol azon nemzetközi illendőségi eljárásra, melyet egy uralkodó megbízottja iránt kell tanusítani. Másoknak az tűnt föl, hogy *Tahir* bej Bécs elkerülésével jön egyenesen a magyar fővárosba. Nem látszott lehetetlennek tehát, hogy a Triesztbe érkező *Tahir* bej ott már oly utasítás várja, melynek következtében Bécs felé tereli útját. Ez esetben egy száz tagú küldöttség megy Budapestről Bécsbe *Tahir*nak köszönetet adni át a szultán ajándékáért, s meghívni őt a magyar fővárosba. Triesztbe is utazott egy négy tagú küldöttség, hogy már kiszálltakor üdvözölje. A nagy bizottság azonban zavartalanul folytatja előkészületeit *Tahir* bej elfogadására. Intézkedés történt, hogy az ország határára s a vasuti állomásoknál mindenütt szíves köszöntés várja. A fővárosba érkezés vasárnap délutánra volt kitűzve, s a bevonuláshoz hintókról, banderimról, az egyletek részvételéről, zöld-vörös kokárdás rendezőkről gondoskodtak, s a lakosság minden rétegében a legnagyobb érdekelttség nyilvánult. Lesz fátylásmenet is, melynél dr. *Erődi* Béla tart török beszédet, aztán lakoma, diszeloádás a népszínházban és egyéb ünnepély. A miniszterelnök is ebédet át *Tahir* bej tiszteletére, s *Trefort* közoktatásügyi miniszter az egyetemi könyvtár termében veszi át tőle a *Corvinákat*. Ez a program, mely azonban módosulhat, ha *Tahir* bej Bécsbe megy. Ez előkészületek közben jött egy távirati sürgöny Konstantinápolyból, *Ali* Suávitól, a török főiskolák igazgatójától, melyben tudatja, hogy a magyar ifjúság látogatásának viszonzására a török tanulók küldöttsége elindult Várna felé Budapestre. Ezek illő fogadtatására is készülnek. Egyik előkelő szállodában lesz lakásuk, s noha oly fejedelmi fogadtatásra, minőben a magyar ifjak részesültek, nem számíthatnak, a magyar vendégszeretet mindent ki fog fejtetni, hogy jól érezzék magukat.

Lapunk bezártakor evszszük a hirt, hogy *Tahir* bej apr. 19—20-ika közti éjjel Triesztbe érkezett s pénteken reggel fogadta az oda utazott négytagú küldöttséget, s tudatta velök, hogy újabb utasítás következtében *Bécsbe* megy, hová 20-án este el is utazott. A négy tagú küldöttség is vele ment. Vajjon *Tahir* bej eljön-e Budapestre is, még nem tudni. Az ünnepélyt rendező bizottság soktagú küldöttséget akar indítani Bécsbe *Pulszky* elnökele alatt. Valószínű, hogy a főváros is meghívja a bejt, s *Gerlóczy* alpolgármester és *Havas* tanácsnok szívesen élve Váczig. E fordulat nagy kedvetlenséget idézett elő a fővárosban, s hire jár, hogy a konstantinápolyi tanulók sem jönnek. Egyik hír szerint Várnából vissza fognak térni, a másik hír szerint az előjelteltet tudató sürgöny is csak hamis híradás volt. E tekintetben azonban most még semmi biztos hír nincs.

A Corvinák tartalma iránt természetesen nagy az érdekelttség a tudósok közt. A tud. akadémia azon megbízottjai, kik évek előtt Konstantinápolyban jártak, nem látták valamennyi 35 könyvet, mely most visszaérkezik. A czim után ezek közt egy grammatika is van s most gyanítgatják, hogy vajjon nem *Janus Pannonius* magyar grammatikája-e, melynek megírásáról biztos tudomásunk van, de e becses nyelvműlket eddig lehetetlen volt fölfedezni. *Dante* „Divina comediája” is nagyrészt lehet, s a szövegre nézve tekintélyes koru ellenőrző. Feltűnő egy mechanikai munka czime is, minthogy abban az időben ily munka legalább is ritkaság volt.

azon megbízottjai, kik évek előtt Konstantinápolyban jártak, nem látták valamennyi 35 könyvet, mely most visszaérkezik. A czim után ezek közt egy grammatika is van s most gyanítgatják, hogy vajjon nem *Janus Pannonius* magyar grammatikája-e, melynek megírásáról biztos tudomásunk van, de e becses nyelvműlket eddig lehetetlen volt fölfedezni. *Dante* „Divina comediája” is nagyrészt lehet, s a szövegre nézve tekintélyes koru ellenőrző. Feltűnő egy mechanikai munka czime is, minthogy abban az időben ily munka legalább is ritkaság volt.

A királyné a nyár nagy részét az idén is Ischlben fogja töltetni; *Rudolf* trónörökös pedig *Miramareba* megy, honnan később szintén Ischlbe költözik.

Albrecht főherceg katonai jubileumát e hó 18-án ünnepelték meg Bécsben, s birodalom-szerte mindenütt, a hol katonaság van. A 60 éves főherceg katonai szolgálatának 50-ik éve tölt be e napon. Csak 13 éves volt, mikor 1830. apr. 18-án az uralkodó ezredesnek nevezte ki; ennek 47 éve, de mivel részt vett három hadjáratban is, s ez a három szolgálati év hadi szokás szerint kétszeresen számíttatván, most a főherceg félszázados jubileumot ünnepelhet. E napra a monarchia minden katonai osztálytól képviselők mentek föl Bécsbe, ezek közt egy szakasz honvéd is, hogy a hadi szemlén jelen legyenek, a minék másnap, 19-én a *Schmelzen* kellett végbemenni, de a nagy esőzések miatt későbbre maradt. A főb tisztek legnagyobb része mind Bécsben gyűlt össze, s e jubileum alkalmából katonai tanácskozáskor is készültek. A főherceg természetesen a legnagyobb kitüntésekben részesült. Külföldi uralkodók is küldtek katonai képviselőket, így az orosz kormány az orosz-litván dzsidás ezred három főtisztjét, minthogy a főherceg ez ezred tulajdonosa. A czár ezenkívül a maga részéről *Mettelevszky* herceg titkos tancsostát. A király egy legfelsőbb káziratban fejezte ki nagy elismerését és kitüntetését a főherceg iránt, s ez elismerés napi parancsban a hadsereggel is közöltetett. A katonai ünnepély e hó 18-án délelőtt 10 órakor kezdődött, mikor a főhercegnél az üdvözlő küldöttség megjelent. Jelen volt valamennyi főherceg, a külföldi küldöttségek, 600-nál több tábornok és törzstiszt, s a miniszterek közül gr. *Andrássy* Gyula honvédtábornok is jelenruhában. Az üdvözlő beszédet, mely a hadsereg rendületlen bizalmát tolmácsolta, *Bylandt* Rheidt hadügyminiszter tartotta. Erre válaszulván a főherceg, megemlékezett azokról, kik a halálban megelőzték, de a kiktől a hadsereg a régi osztrák hősi katonai szellemet örökölte. E szellemet — úgy mond — győngyitlenül át kell vinni ifjú bajtársaink szívébe, s a győzelem aztán nem fog elmaradni zászlóinktól. Végül a főherceg legmelegebb háláját fejezte ki a szerencsekívánatokért. Az orosz ezredek küldöttségeihez azt mondá *Albrecht* főhg, hogy „nagyon örül, hogy az urakat láthatja, büszke rá, hogy ily derék ezredek viselik nevét, szívéből óhajítja, hogy Ausztria és Oroszország közt a történetileg megalapított barátság a két állam dícsőségére továbbra is fenálljon.” *Albrecht* főhg az ünnepélyben résztvevő közös hadseregbeli, honvédségi és tengerészeti legénységnek magánpénztárából öt napi zsoldot fizetett ki. Az összes küldöttek estére a főherceggel, még más nap délre pedig a királyhoz voltak hivatalosak. E hó 18-án este fényes fátylásmenet volt. Az osztrák néphymnus eljátszásakor a király és *Albrecht* főhg megjelentek az ablaknál, a lakosság sűrű tömege viharos hochokkal üdvözölte őket.

Shakespeare születésének évforduló napján e hó 23-án teszik le *Stratford* on *Avon*ban azon színház, könyvtár és emlékmúzeum alapkövét, melynek létesítésére a „Shakespeare-memorial” angol társaság gyűjt adakozásokat s *Shakespeare* iránti irodalomra vonatkozó minden könyvet. A Kisfaludy-társaság már elküldte *Shakespeare*-nak magyar kiadását, s egy szerszmind gyűjtőveket is körözött. **Ezüst lakodalm.** Majláth György országbíró és neje, *Prandau* báróné ezüst menyegzője a mult szombaton volt. Az egyházi szertartást *Ríth* apát végezte a budavári primási palota kápolnájában, a köztisztviselben álló főraguz pár hét gyermekének jelenlétében.

Aranytollat kapott *Zsilinszky* Mihály orsz. képviselő az endrőllektől, hála fejében, mivel az ő közbenjárása következtében a községi adóterhet igazságosan megkönyvésték.

A Balaton, mióta lecsapolták, még nem volt oly nagy, mint most. Száz és száz öleket foglalt a víz a szárazból, a vasut és országot mentében; a homok megkötése véget létesített legszebb ültetvények kezdenek száradni az egész Balaton-part mentén. Siófokon, a molóban, hol a mult év nyáran a vörös termőköveken sétált a fürdő vendég, s nézte a szép zalai panorámát, — ott most hullámok táncolnak.

Napoleon Lajos herceg Triesztben a Vicintini-féle nyári lakra alkudozik, melyért a tulajdonos 900,000 frankot kér. Egy hír szerint: a herceg Triesztben akar állandóan lakni.

Egy orosz fiatal ember. *Sarapoff* *Sergius* hosszabb ideig Jászberénybe volt internálva, mert orosz ügyneknek gyanították, mint Oroszországból az a hír érkezett fölé, hogy azt mint összeesküvőt üldözik. Űgye hosszú ideig huzódott, s mint már korábban említettük, ezalatt jól megtanult magyarul, s a lefordított több magyar művet, többi közt *Tóth* Kálmántól „Nők az alkotmányban” című vigjátékot. *Sarapoff*ot, ki művelt fiatal ember, e napokban szabadon bocsátották, hogy az orosz határszélig viszik és 100 frankot kap további utazalónak.

Adakozás. *Fekete* János ur Bécsből, miután az általa „*Piffner* *Karolina*, a gyulai temető árkaiban eltemetett hűsöd” sirenklére lapunkhoz beküldött egy ezüst tallér átvételére nálunk a felhívás dacára mai napig sem jelentkezett senki, ez egy tallért a *Petőfi* Budapesti föllálitandó emlékszozára ajánlta fel. Átadjuk a szoborbizottságnak.

Dr. Batisfalvy testgyógyászati és sebészeti intézete a városligeti fasorban 30. sz. a közúti vaspályára s a társasokosik állóhelye között, egyike a főváros azon jótékony intézeteinek, melyek a szenvedő emberiségre való tekintetből is megérdemlik, hogy időnként emlékeztetbe hozzuk. Csaldáitban betegek számára kiváltságos alkalmas, mindenestre sokkal inkább, mint a lármas, és drága vendéglők. A főváros legelső orvosai látogatják, kikhez itt az egyes beteg könnyebben jut, mint magánlakásokon, azonkívül, hogy helyben az intézeti orvos is színetlen rendelkezésre áll. Betanult szolgasemélyzet ápolja, üde levegőt, csöndet élvez, a 40 szoba lakói közt társaságot, szórakozást talál, s mindenemű ellátása — az élvezett kényelemhez képest — 3—6 frtba kerül naponként, míg ugyanez külön magán vagy vendéglői lakáson tán három-négyszerre is többbe kerülne.

— x — **Édeskuty L. magy. kir. udv. ásványvizszállítótól** lapunk mi számának valamennyi példányához a legismertebb és leghírnevesb bel- és külföldi ásványvizeknek jegy éke van mellékelve. E jegyzék, tartalmaznak gazdaságán kívül, leginkább még az által tűnik ki, hogy a különböző ásványvizek kiválóan gyakorlati és átnézetes beosztása vannak csoportosítva, s a hivatalos vegyelemzéseket is megtaláljuk benne. *Édeskuty* L. telepe természetes ásványvizeinek és forrásterményeinek valódi, hamisítatlan minőségéről évek hosszú sora óta előnyösen ismeretes, s a közönség részéről is igen nagy pártolásnak örvend. *Édeskuty* jelentékenyen megnagyobbított helyiségeiben (Budapest V. Érzsébet-tér 1.) külön ivó-csarnokot is tart fenn, mely az Érzsébet-sétány közvetlen közelében az ásványviz-gyógymódra még az által is a legjobb alkalmat szolgáltatja, hogy a marienbadi, seltersi és korynticai ásványvizek s a budai keserűvíz poharanként is, ugyanzint azon ásványvizek, melyek orvosi rendeltetést nyújtanak, megízeltet állapotban kaphatók. Fölhívjuk a közönség figyelmét e telepre, valamint az *Édeskuty* ur által kiadott jegyzékre is.

Szilády Béla csipke-, himzés és fehéraru-raktárának (Budapest Kigó-utca 2 sz.) lapunk mi számában levő hirdetésére föl hívjuk az illető közönség figyelmét. Egyike ez a legújabbban felszerelt fővárosi magyar kereskedéseknek.

Halálozások.

KECSKEMÉTHY *AUREL*, a jeles tollu publicista és szelleműs tárczaíró, elhunyt e hó 19-én 52 éves korában, a fővárosban. Ez idő szerint legkitűnőbb tárczaíró volt, perszög szellemmel, sokjasmirettel, éles satyrával, és könnyű tollal. Gondolkodása, csomopolitai elvei miatt azonban meglehetősen elszigetelve maradt, s a nemzeti törekvésektől sokszor külön vált. Az ötvenes években rendőri tisztviselő volt Bécsben, s mint ilyen ismerkedett meg *Széche-*

nyivel *Döblingben*, kiről pár év előtt jelent meg egy terjedelmes könyve. Később a magyar hivatalos lap munkatársa lett, *Schmerling* idejében pedig a „*Bécsi Híradót*” szerkesztette. Mint tárczaíró *Kákay* *Ara-*nyos név alatt tűnt föl, de főképp az 1861-iki országyűlésről irt „*Arny és fényképei*” gerjesztettek élénk figyelmet. irt ilyeneket az 1865-iki országyűlésről is. Legutóbb a „*Magyar politika*” című konzervatív lapot szerkesztette, mely 1873-ban indult meg. A tavalyi philadelphiái világkiállítás kormánysegélyvel Amerikába utazott, s ez utjáról irt érdekes könyve csak pár hét előtt jelent meg. Utazása közben lett beteg, s az idei telet Meránban töltötte, honnan pár nap előtt tért vissza, látszólag megerősödve. A halál hirtelen rohanta meg. Csütörtökön reggel hirtelen vérhánysá fogta el, s mire az orvos megérkezett, halott volt. Egy ér elpattanása okozta halálát. Neje két év előtt hunyt el, s három gyermeke maradt árva.

— Elhunytak még: *LÓNYAY* *TIVADAR* cs. k. kamarás és biharmegyei földbirtokos (gr. *Lónyay* *Menyhért* unokaöccse) Szent-Jánoson, 39 éves korában. — *ID. MAGYARY* *SÁNDOR* (a nőiápar-egylet elnökeinek, *Kühnel* *Ignác*né urhölgynek és az atyja) 78 éves korában. — *KUNOVSKY* *JÁNOS*, a fővárosi tantestület egyik kiváló tagja, 57 éves korában. — *VOROS* *PÁL*, Arad város volt polgármestere s legutóbb tanácsosa, becsült derék férfi. — *IFJ. DONOS* *ANDRÁS*, tevékeny n.-kőrosi polgár, ki a cselegdi küldöttség baraccionei látogatásában is részt vett. — *SOMBAI* *JÁNOS*, nyugalmazott kövár-vidéki főkapitány, 54 éves korában *N.-Váradon*. — *FÖLDES* *JOAKIM*, Pozsony megye volt főadószerzője és helyettes alispánja, 79 éves korában *Bacsán*. — *PELLET* *LÁSZLÓ* fonyi plebános 38 éves korában. — *WÁYRECSANYI* *FERENCZ*, a székesfehérvári papnövelde tanára. — *GITTLING* *JÓZSEF*, a rába-gyarmati községben köztisztviselőben élt lelkes, 61 éves korában. — *ADLER* *LEO*, eperjesi polgár s az iskola ügy buzgó előmozdítója, 63 éves korában. — *SZABÓ* *JÁNOS*, sopron megyei volt főszolgabíró 63 éves korában. — *FEJÉR* *ISTVÁN* keresztiszi jegyző 60 éves korában. — *BÉLY* *FERENCZ*, az esztergom-egyházmegyének negyed éves hittan hallgató, 24 éves korában *Duna-Szerdahelyen*. — *HERTELENDY* *JÁNOS* 86 éves korában *Rohonezon*. — *D'AZULA* *HYACINTHA*, a községi dominikánus apácák fejedelemszónya. — *ÖZV. SERENYI* *IGNÁC* 63 éves korában *N.-Váradon*. — *KORLÁTH* *KÁLMÁN* szül. *Kubinyi* *Mathild* 43 éves korában *Sajó-Kazán*.

Szerkesztői mondanivaló.

24. A költemény, bár méltán világhírű, de hosszúsága mellett csak az igazolhatná közlését, ha fordítása remek volna. Hasonló sikerrel fordítva már kétszer jelent meg magyarul. Elvárjuk, hogy egy igazán sikerült, hangban, festésekben az eredetit teljesen visszaadó fordítást közöljünk, mert ez — ha nem épen gyönyörű — az eredetinek s a műfordítás magasabb igényeinek nem felel meg eléggé.

„Non omnia moriar.” Reménnyel biztat. Mert van benne eszme, látszik rajta gond, a kidolgozás is tehetségre mutat. De még nehezebb az egész, a humor nem olvad össze az eszmével, a forma még nem simul hozzá a tartalomhoz. Ezt is tökéletesebbé teheti még, mást is adhat, sikerülteket, s így mindenestre a viszontlátásig!

Kritikánk alulnak. *Dalok* I. II. (Kérdezik a... Elmerengve... — Szépén virul... E... ához. — Az árva. Ismét: *Dalok* (Ne mondj, ne mond barna lánya — és a többi).

Régi dal. Valóban, a „Hull a levél!” elég régi dal; s az ön versében utig van ismételve. A levélnek az a tétele, alkata homályos, elmosódó. Hova lett az ifjú? hűtlenné, vagy esetleg veszett el? nem jó ki. A balladai homálynak olyannak kell lenni, mint a festett, vagy márványból faragott fátyolnak a képen vagy szoborn; hogy rejtelmessé tegye a képet, de az idomok kivehető legyenek alatta.

Két koporsó. *Lenau* verse (ha ugyan még nem volna magyarul fordítva) ennél csinosabb, zengőbb, szabatosabb fordítást érdemelne.

G. J. (Bihar-D.) H. O. köszöni a szíves sorokat s csak buzgó szavakkal felelhetne. A levélnek az a tétele, mely a leányok nevelésére vonatkozik s így végződik: „mert értelmes, erkölcsös leányoktól lehet jobb nemzedéket remélni” helyes e jó irányának a kifejezése. A társadalom mai állapotában a nőnek magasabb hivatást kell adnia, a család körén kívül is, s ezt minden értelmes nőnek be kell tölteni. A nevelés, az emberiséget alkotó jótékony intézetekkel együtt e kör foglalatja, s itt a nő természeténél fogva helyén van, itt jogos és áldásos a nő nyilvános működése. De kettőt nem szabad elfelejteni! először azt, hogy a nőnek, ha családja van, csak annyiban szabad működését a közre is kiterjesztenie, a meddig ez a család jólétével megegyezik; másodszor azt, hogy itt a decentralizált elve mérvadó: bármily kis körben minél belátóbban.

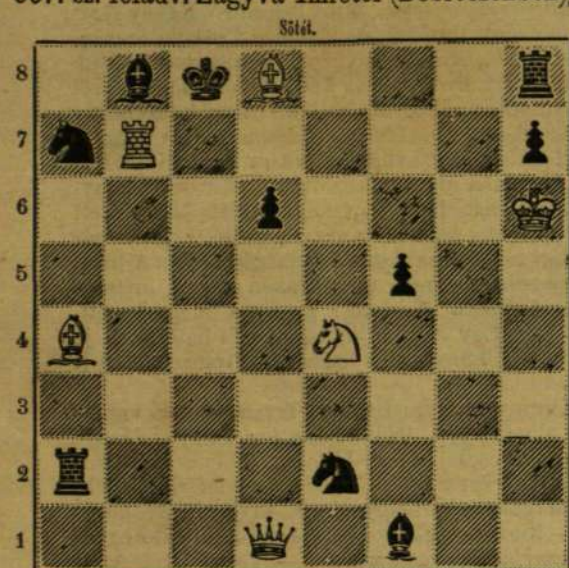
HETI-NAPTÁR. Ápril. hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög orosz	Izraelita
22 V 6 3 Sz. Józ. véd G. 3. Jubilate	10 B 2 Herodes	9	
23 H Adalbert, Béla Béla	11 Antipus	10 Félb. R.	
24 K György vértanú György	12 Terentius	11 B. A. P.	
25 S Márk evang. Márk	13 Arterius	12 sz. E. F.	
26 C Ervin, Kilit Maczellin	14 Martinus	13 és II. p.	
27 P Peregrin hitr. Zita	15 Aristar.	14 h. m. b.	
28 S Vitál és Valér. Váli	16 Agapia	15 Sab. 4. p.	

Hold változásai. ☉ Holdtölte 27-én 5 óra 52 perckor d. u.

SAKKJÁTÉK.

907. sz. feladv. Zagyva Imrétől (Debreczenben).

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

902-dik számú feladv. megfejtése.

Kohlt és Kockelkörtől.

Világos. Sötét.
1. Bb5-f5. Ke4-d5 (a)
2. e5-e6+ t. sz.
3. Vb6-b1 b3 mat.

(a)
1. a5-a4 (b)
2. Vb6-d6 Fe7-d6:
3. e5-d6: mat.

(b)
1. h4-g3:
2. Vb6-b3 stb.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Gelsen: Glesinger Zsigmond. Sárospatakon: Gérecz Károly. Debreczenben: Zagyva Imre. Miskolcson: Hartmann testvérek. Bogyáron: Mayer K. Budapestben: Németh Péter, K. J. és F. H. Marosvásárhelyt: Csipkés Árpád. Kolosmonostoron: Branner Gyula. T. Polgáron: Lyszaier és Munk. A pesti sakk-kör.

Egy hatosor használt petti sor, vagy annak helye egyszeri ligitással 15 krajczár; többeslír ligitással 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ligitás után 30 kr.

Tartalom: Gerster Etelka (arckép). — A beteg király. — Dérnye naplójából (folyt.). — Az első országgyűlés Konstantinápolyban (két képpel). — II. Abdul Hamid szultán (képpel). — Servadec Hector kalandos vándorlása a naprendszert át (két képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Mik azok a Corvinák? — Beszéd a m. akadémia megnyitására. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyílt-tér. — Heti-naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 2. sz.)

Előfizetési felhívás a VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK 1877. évi folyamára.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése márczius hó végéig lejárt, fölkérjük, hogy mielőbb sziveskedjenek megújítani megrendeléseiket, nehogy az új évfolyam kezdete az előfizetési ösztönösödése vagy elkésése miatt késedelem álljon be a lapok kiadásában.

Postai szétküldéssel vagy Budapestén hához hordva
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
együtt

Negyedévre 3 ft.
Félévre 6 „

Csupán a Vasárnapi Ujság:
Negyedévre 2 ft.
Félévre 4 „

Csupán a Politikai Ujdonságok:
Negyedévre 1 ft. 50 kr.
Félévre 3 „

Az előfizetéseket legcélszerűbben postautalvány által eszközölhetők.

Teljes számú példányok január 1-től kezdve még kaphatók.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

A t. közönséghez!

A keleti háború kitörése minden órán várható levén, rendkívüli előfizetést nyitunk a

NEMZETI HIRLAP-ra.

Azon általános elismerést, melyet e lap a múlt évi szerb-török háború alatt gyors, pontos és kimerítő tudósításai által kivívott, igyekezni fog az orosz-török háborúk alatt is kiérdemelni. Külföldi levelei és harczterti tudósításai lehető gyorsasággal és alaposzággal fogják olvasóit a bekövetkező, s hazánkra nézve oly nagyfontosságú napok eseményeiről értesíteni.

A „Nemzeti Hírlap“ tárgyalja a politikai napi kérdéseket rövid, velős, népszerűen tartott vezércikkben és kisebb közleményekben. Itt megtalálja az olvasó a törvényhozás üléseiről, bizottságok, szakbizottságok, pártklubok tanácskozásairól rövid, de kimerítő tudósításokat, távirati és újdonsági rovatában a legújabb híreket.

A „Nemzeti Hírlap“, mindennap egy iven, a szükséghez képest, évenként 50—100-szor félívenyi melléklettel, tinnep utáni napokban pedig félíven megjelen; s ezentul is a legolcsóbb politikai napilap marad, mely a hírlapírók igényeit kielégítheti.

Az előfizetési ár tesz április hó bármely napjától, vagyis azon naptól kezdve, melyen az előfizetési pénz beérkezik: május végeig 1 ft 70 kr., — június végeig pedig 3 ft.

A rendes előfizetési, mely bármely hónap elején kezdhető meg:

Egy hóra 1 ft 40 kr.
Két hóra 2 „ 80 „
Három hóra 4 „ — „
Hat hóra 8 „ — „

Hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék, kértnek az előfizetők a név, cím, lakhely s az utolsó postának correct olvasható kiírására. Legcélszerűbben járnak pedig el, ha czímszalagjunkt a postautalvány szélére ragasztva beküldik alulírt kiadóhivatalnak.

Az előfizetési pénzek a „Nemzeti Hírlap“ kiadóhivatalába (Budapest, Franklin-Társulat egyetem-utca 4. sz.) intézendők, legcélszerűbben postautalvány útján.

A „Nemzeti Hírlap“ kiadóhivatala.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bácsban: Hasznos-stein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Scherzstätte Nr. 2 és Oppellik A. Wollzeile Nr. 22.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: { egész évre . . . 12 ft. / félévre . . . 6 „ } Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: { egész évre . . . 8 ft. / félévre . . . 4 „ } Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: { egész évre . . . 6 ft. / félévre . . . 3 „ }

17. szám. — 1877.

Budapest, április 29.

XXIV. évfolyam.

TAHIR BEJ,
A CORVINÁK ÁTHOZÓJA.

TAHIR bej neve pár nap alatt olyan népszerű és sokat emlegetett név lett Magyarországon, hogy bár a háború viharos felhői mindig sötétebben tornyosulnak egünkön s már olvassuk az oroszok átkelését a Pruthon: mégis az utóbbi napokban többen foglalkoztak nálunk Tahir bejjel, mint az oroszok hadi operációival.

Tahir bej reánk magyarokra nézve becses és fontos küldetéssel indult el Konstantinápolyból, mint II. Szultán Abdul Hamid khán ő felsége küldötte. A nagylelkű szultán ajándékba küldötte vele nemzetünknek azt a nagy kincset, Corvin Mátyás igazságos királyunk levéghírű könyvtárából a törökök kezében levő 35 darab könyvet, melyeknek egykori bírásáról évek előtt még álmodni sem mertünk. Tudósaink valódi bucsujárást tettek e könyvekhez, csak hogy meglássák azokat. Láttak is belőlök egynehányat; de az összes kincset még látni sem volt szabad.

És most a török szultán a könyvek minden egyes példányát sajátkezű aláírásával ellátva, s az összes kincset egy diszes ládába zárva küldi ajándékképpen a magyar nemzetnek. Ajándék ez, mert a hódítás, Budavárának bevételé juttatta azt a török kezére, ki azt ime visszaadja. Mennyi szép emlék van e könyvekhez fűzve!

A nemzetnek visszaajándékozott kincseket hazánk fővárosában, Budapestén kellett volna a nemzetnek átadni; így szólt Tahir bej utasítása, és a magyar nemzet már napokon át várta, hogy körében üdvözölhesse azt, ki e kincset hozza, s megköszönhesse ez ajándékot a felséges ajándékozonak: de Tahir bejnek töle nem függő körülmények miatt meg kellett állapodnia Bécsben s ott kellett átadni a Corvinákat.

Nem üdvözölhetők személyesen e kedves vendéget. Legalább e helyen bemutatjuk tehát, hogy a nemzet meglássa képét és megismerje életét annak, kit a törökök uralkodója a ránk nézve oly megmérdhetlen becsű fejedelmi ajándék átadásával megbizott.

TAHIR BEJ 1842-ben Konstantinápolyban született. Elemi iskoláit bevégezve, belépett a konstantinápolyi műszaki iskolába, s ott két éven át jó sikerrel tanulta, Párisba küldetett az „Ecole de la Flèche“ katonai előkészítő iskolába. Itteni tanulmányai befejeztével átmélt a párisi École Ottomanba, hol kiegészítette tudományos kiképzését. 1862-ben a katonai akadémiában jeles sikerrel kiállott vizsgálat után a

st.-cyri iskolában, mint belakó folytatta tanulmányait. Innen kikerülve két évi tanulmány után és diplomájával kezében, hadnaggyá nevezetett ki. Visszatérve Törökországba, belépett a császári őrség első zuáv-ezredébe. 1865-ben különös küldetésben járt Rumeliában és kapitányi rangra emeltetett, s mint ilyen a második hadtest második ezredéhez tétetett át Herzegovinába, hol több fontos és kényes

TAHIR BEJ.

ÉLET-ITAL.

Kitűnő házaszer,
váltó és moesárláz, bél és gyomorgörcs, epe-inger, hányás, tengeri betegség, vizeletszorulás, álmatlanság, stb. ellen.

Ára egy nagy üvegnek 65 kr., kisebb 50 kr.

SÓS-BORSZESZ,
mint házaszer.

Mr. William Lee utasítása szerint. Gyors hatást eszközöl: Rheuma, csúsz, szagatás, fagyás, fog- és fülgyulladás, szemgyulladás, rákfekély, bennulások stb. ellen; fogtisztító szerül is igen ajánlható, mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti, és a száj tisztaságát iznyer aszesz elpárolgása után.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven jelentékeny orvosi s egyéb elismerő bizonyítványokkal, valamint bizományosaim névserával, minden üveghez mellékeltek.

Ára egy nagy üvegnek 80 kr., kisebb 40 kr.

Brázy Kálmán
Budapest, iroda és központi főraktár országút 24. szám, és
TÖRÖK JÓZSEF, király-utca 7. sz.
KÖBANYÁN: Kirchner Sándor, TOKAJBAN: Zákó Soma utrakul.

Vidéken a mellékelt utasításokban felsorolt bizományossal.

Figyelmeztetés. Minthogy újabb időben több vevő által a „Sós-borszesz“ minősége, jó és valódisága ellen panasz és azon kérdés intéstetett hozam, hogy „Sós-borszesz“ készítése tényleg eladtam-e, azaz ennek készítésével más valakit bíztam volna meg? — Ertesülésem szerint néhány budapesti, szegedi, brassói és prágai cég az általam már évek óta gyártott s jó alkalmat forgalomba hozott sós-borszeszt (üveg-minták és neven felhasználása s aláírásom hamisítása mellett) utánzózza. Az illetők ezen valóban nemtelen eljárásuknak elejét vevendő: üvegim hátó részére 1876. január hó 1-től fogva Brázy Kálmán nagykereskedő Budapestén, köriratu címetem nyomattam be.

Ha felsoroltak készítménye csak némileg is megfelelne a csúlnak, nem volna szükségük arra, hogy azt idegen cég alá burkolva, nevetem oly módon használják, mintha készítményök tölem származna. Kijelentem tehát ismételtén, hogy a t. közönség csak azon sós-borszeszt ismerje el tölem származottnak, melyhez a használati utasításom aláírásom szerepel, s az üvegbe ragasztott címlap nem „mint“ vagy „nach Brázy“ ellátva, mert a kérdéses sós-borszeszt részben vidéki kereskedők készítményem helyett hozzák forgalomba.

3341-2

A szegedi országos kiállításon érdememmel és a III-ik országos tűzoltógyűlésen Aradon a nagy arany és ezüst éremmel kitüntetve.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerszám-gyár, harang- és érezőntődjé,
ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tűzoltó-egyletek
legényeségi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk
és harangok készítésére,
jótállás mellett a legjutányosabb áron.

Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gazdaközönségnek, saját-
készítményű és transatlantia szivattyús kutait és gyárának vízvezetékek
teljes felszerelésére nagy figyelemmel külön felállított vízműtészeti osz-
tályát.

Mintaszerelések, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.

Főtelep Erdély és Románia részére: Kolozsvárt, belsomonostor-utca.

Minden eddigi világtárlaton, haladás, jóízlés és
versenyképességéért, első díjakkal jutalmazva.

Első cs. k. szab. duna-gőzhajózási társaság.

**1877-diki
gyorsmenetek megnyitása**
Bécs-Budapest-Báziás-Gyurgyevo-Rustsuk-Konstantinápoly
(Rustsuk-Varna) között.

I. Bécsből, vasárnap reggeli 6 1/2 akor. (1-ső menet április 15-én.)
Budapestről, hétfőn reggeli 7 órakor. (1-ső menet április 16-án.)
Báziásból, kedden reggeli 9 órakor. (1-ső menet április 17-én.)
Rustsuk-Gyurgyevon, szerdán délelőtt.
Konstantinápolyon, csütörtökön d. u.
II. Báziásból, pénteken reggeli 9 órakor. (1-ső menet április 20-án.)
Rustsuk-Gyurgyevon, szombaton d. e.
Konstantinápolyon, vasárnap délután.

I. Konstantinápolyból, kedden délután (1-ső menet április 17.)
Rustsuk-Gyurgyevoból, szerdán este.
Báziáson, pénteken délután.
Budapestén, vasárnap reggel.
Bécsben, hétfőn este.

II. Konstantinápolyból, pénteken délután. (1-ső menet április 20-án.)
Rustsuk-Gyurgyevoból, szombat este.
Báziáson, hétfőn délután.

3295

**A legnagyobb választék és legolcsóbb forrás
napernyők- és legyezőkre**
nézve, alpacca, selyem és faülből,
50 król 10 ftig, kisnyiban és nagyban

Rothauser Testvéreknél,
király-utca 1, Petrovics-féle
házban. — Hatvani-utca 16.